

सार्वजनिक सेवा सुदृढीकरणका लागि स्थानीय निकायको सबलीकरण
कार्यक्रमद्वारा सामाजिक जवाफदेहिता मापन औजार नागरिक
प्रतिवेदन पत्र प्रयोग गरी अध्ययन गरिएको प्रतिवेदन



लागि:

सेसी/प्राण परियोजना

बालुवाटार, काठमाण्डौ, नेपाल



तयार गर्ने:

विजय विकास स्रोत केन्द्र (VDR-Nepal)

गैडाकोट, नवलपरासी

फोन: ००९७७ ५६ ५०११७२

ई-मेल: vdrc@vdrc.org.np

जनवरी २०१८

- शिर्षक : **सार्वजनिक सेवा सुदृढीकरणका लागि स्थानीय निकायको सबलीकरण कार्यक्रम**
- सङ्कलन/संयोजन : श्री वीरभद्र सापकोटा
श्री योगराज ढुंगाना
- प्रकाशक : **विजय विकास स्रोत केन्द्र (VDRC-Nepal)**
गैँडाकोट-८, नवलपरासी
- सर्वाधिकार : विजय विकास स्रोत केन्द्र (VDRC-Nepal)
फोन : ०५६-५०११७२, ५०११००
Email: vdrc@vdrc.org.np
Website: www.vdrc.org.np
- कम्प्युटर टाइप : श्री वीरभद्र सापकोटा र श्री लक्ष्मी अधिकारी
- प्रकाशन मिति : २०७०, पुस
- प्रति : २००
- प्राविधिक सहयोग : एन.सि.डि.आई./प्रो पब्लिक
- कार्य सिकाई अनुदान : अन्तर्गाष्ट्रिय सहयोग तथा अध्ययन केन्द्र सेमी

.....
केन्द्रको पूर्व स्वीकृतिबिना यस पुस्तकलाई कुनै व्यावसायिक प्रयोजनका लागि पुनः प्रकाशन, मुद्रण गर्ने वा कुनै माध्यमबाट प्रयोगमा ल्याउन पाइने छैन । बौद्धिक तथा शैक्षिक प्रयोजनका लागि स्रोत खुलाई केही अंशहरू साभार गरी प्रयोग गर्न सकिनेछ ।
.....

प्राक्कथन (Acknowledgement)

आफ्नो स्थापनाकालदेखि नै यस विजय विकास स्रोत केन्द्रले सामाजिक विकासका क्षेत्र विकासका विभिन्न अवधारणहरूको प्रयोग गर्दै काम गर्दै आइरहेको छ। एकीकृत विकासका योजना अधिकारमुखी विकासका अवधारणा, लोकतन्त्रको सुदृढीकरण लगायत सार्वजनिक सेवा उपलब्ध गराउने सरकारी कार्यालयहरूमा सुशासनको अवस्था सृजना गर्ने उद्देश्यका साथ सामाजिक जवाफदेहिताको विधि नागरिक प्रतिवेदन पत्रको प्रयोग गरी नवलपरासी र चितवन जिल्लाका सात-सात वटा गाँऊ विकास समितिहरूमा गाँऊ विकास समितिको कार्यालयबाट प्रदान गर्ने सार्वजनिक सेवाको अवस्था मापन गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ। यस अध्ययनबाट देखिएका राम्रा पक्ष र सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरूको विश्लेषणले आगामी दिनहरूमा सम्बन्धित गाँऊ विकास समिति र अन्य गाँऊ विकास समितिको योजना निर्माण लगायत स्थानीय निकायमा सुशासन स्थापनाका लागि नीति निर्माणतहसम्म सहयोग पुऱ्याउने छ भन्ने हामीले अपेक्षा गरेका छौं।

यस अध्ययन कार्यमा हामीसँग साभेदारीमा काम गरी सहयोग पुऱ्याउने साभेदार संस्था सेसी (CECI) र सेसीको (CECI/PRAN) प्रान परियोजनाका टोली प्रमुख श्री माधव कार्की लगायत वहाँको समुहका सम्पूर्ण सदस्यहरू र विषय विशेषज्ञका रूपमा हामीलाई यस अध्ययन कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने जनहित संरक्षण मञ्च (Pro Public) र विषय विशेषज्ञ प्रा. डा.श्रीकृष्ण श्रेष्ठ ज्यूलाई विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छौं।

त्यसै गरी यस अध्ययनको सिलसिलामा तथ्याङ्क विश्लेषण कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने वीरेन्द्र बहुमुखी क्याम्पस तथ्याङ्क विभागका प्रमुख श्री विजयलाल प्रधान, जिल्ला विकास समिति नवलपरासी र चितवन, माकर, दाउन्नेदेवी, रुपौलिया, प्रतापपुर, जहदा, जमुनिया, सोमनी, गर्दि, बगौडा, कल्याणपुर, जगतपुर, शुक्रनगर, पटिहानी र मेघौली गाँऊ विकास समितिका कर्मचारीहरू एवम् उत्तरदाताहरू र यस अध्ययन कार्यमा प्रत्यक्ष रूपमा संलग्न भै सम्पन्न गर्ने सार्वजनिक सेवा सुदृढीकरणका लागि स्थानीय निकायको सबलीकरण कार्यक्रमका प्रमुख सामाजिक जवाफदेहिता अभ्यासकर्ता श्री वीरभद्र सापकोटा सर्वेक्षण निरीक्षकद्वय श्री छत्रिलाल न्यौपाने र श्री शम्भुप्रसाद रेग्मी, Data entry कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने श्री लक्ष्मी अधिकारी र श्री चिरञ्जीवी आचार्य, तथ्याङ्क सङ्कलन कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने सम्पूर्ण गणकहरू र प्रतिवेदन लेखन कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने विजय विकास स्रोत केन्द्र केन्द्रीय कार्यालयका कर्मचारी साथीहरू लगायत यस अध्ययन कार्यमा सहयोग पुऱ्याउने सम्पूर्ण व्यक्ति एवम् संघ-संस्थाहरूलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छौं।

विजय विकास स्रोत केन्द्र

गैंडाकोट, नवलपरासी

कार्यकारी सारांश (Executive Summary)

स्थानीय निकायले आफ्ना सेवाग्राहीहरूलाई प्रदान गर्ने सार्वजनिक सेवाको अवस्थाका बारेमा सेवाग्राहीहरूको प्रत्यक्ष संलग्नतामा सामाजिक जवाफदेहिताको विधि नागरिक प्रतिवेदन पत्रको प्रयोग गरी यो अध्ययन गरिएको हो। गाँऊ विकास समितिहरूले प्रदान गरेका सेवाहरूका बारेमा विभिन्न प्रकारका अध्ययनहरू भए तापनि नागरिक प्रतिवेदन पत्रको प्रयोग गरी धेरै कम मात्रामा अध्ययनहरू भएका छन्। नवलपरासी र चितवन जिल्लाको सवालमा नागरिक प्रतिवेदन पत्रको प्रयोग गरी गाँऊ विकास समितिले प्रदान गर्ने सेवाको बारेमा गरिएको यो पहिलो अध्ययन हो। त्यसैले यस अध्ययनले नयाँ क्षेत्रलाई ओगटेको छ।

यसमा गाँऊ विकास समितिले प्रदान गर्ने सेवा र सुविधाहरूको गुणस्तरको अवस्था कस्तो छ भनी सेवाग्राहीबाट अध्ययन गरिएको छ। प्रश्नावलीको माध्यमबाट सेवाग्राहीहरूले लिएको सेवाको सन्तुष्टिको स्तर मापन गर्ने कार्य गरिएको हो।

प्रति गाँऊ विकास समिति १२० जना विभिन्न समुदायका सेवाग्राहीहरूको छनोट गरी गरिएको यस अध्ययनले सम्बन्धित गाँऊ विकास समितिको मात्र नभएर जिल्लाभित्र रहेका समग्र गाँऊ विकास समितिहरूको अवस्था झल्काएको छ। नवलपरासी र चितवन जिल्लाका १४ वटा गाँऊ विकास समितिका १६८० जना सेवाग्राहीहरू (जसले २०६९ साल पुष १ गतेदेखि २०७० साल जेठ मसान्तसम्म (६ महिना अवधि) भित्र कुनै न कुनै प्रकारको सेवा लिएका) लाई सहभागी गराइएको थियो। तत्कालै सेवा लिएका सेवाग्राहीहरूलाई सहभागी गराउदा र ६ महिना भन्दा पहिला सेवा लिएका सेवाग्राहीहरूलाई सहभागी गराउदा यथार्थ सूचना नआउन सक्ने सम्भावना भएकोले अध्ययनको समय भन्दा १ महिना पहिलादेखि अघिको ६ महिना अवधि भित्र सेवा लिएका सेवाग्राहीहरूलाई यस अध्ययनमा समावेश गराइएको थियो। साथै २७ जना गणकहरूलाई कार्यक्रम र सर्वेक्षणका बारेमा अभिमुखीकरण गरी परिचालन गरिएको थियो भने २ जना सुपरिवेक्षकहरूले सुपरिवेक्षणको कार्य गरेका थिए र उनीहरूलाई आवश्यक सुझाव सल्लाह दिने काम विषय विशेषज्ञ र प्रमुख सामाजिक जवाफदेहिता अभ्यासकर्ताबाट भएको थियो। यसरी सङ्कलन गरिएको तथ्याङ्क माइक्रो सफ्ट एक्सेलमा प्रविष्ट गरी IBM SPSS (International Business Machine Statistical Package for Social Study) सफ्टवेयरबाट विश्लेषण गर्ने कार्य गरिएको थियो। यस अध्ययनका मुख्य उपलब्धिहरूलाई पछाडिका खण्डहरूमा समावेश गर्दै गइएको छ।

विषय सूची

१. परिचय	४
१.१ भूमिका	४
१.२ अध्ययनको औचित्य	४
१.३ अध्ययनको उद्देश्य	५
१.४ अध्ययनका क्षेत्रहरू	५
२. विधि	६
२.१ नमुना र यसको आकार	६
२.२ प्रश्नावलीको विकास र पूर्व परीक्षण	६
२.३ सूचना र तथ्याङ्क सङ्कलन विधि	७
२.३.१ अन्तर्क्रिया परामर्श बैठक	७
२.३.२ घरघुरी सर्वेक्षण	७
२.३.३ लक्षित समुहसँग छलफल	७
२.४ तथ्याङ्क सङ्कलन विधि	८
२.४.२ सर्वेक्षणमा समावेश गर्ने सवालहरूको सूची	८
२.५ तथ्याङ्क प्रविष्टि प्रक्रिया	८
२.६ तथ्याङ्कको विशिष्टीकरण	९
३. प्रमुख निष्कर्षहरू	१०
३.१ विश्लेषण आधार	१०
३.२ सर्वेक्षणबाट प्राप्त विवरणको विश्लेषण :	१०
३.३ गाविस तहमा सार्वजनिक सेवाको अवस्था:	१२
३.३.१ गाविसको नियमित सेवा	१२
३.३.२ सेवा लिने प्रक्रियाको मूल्याङ्कन :	१३
३.३.३ सेवा लिँदा लागेको समय:	१५
३.३.४ काम छिटो नहुनुका कारण:	१७
३.३.५ कर्मचारीको व्यवहार :	१७
३.४ योजना र विकासका कामहरूको स्थिति :	२०
३.४.१ वडा नागरिक मञ्चको गतिविधिहरूको सन्तुष्टि स्तर	२०
३.४.२ एकीकृत योजना तर्जुमा समितिको प्राथमिकता	२१
३.४ सामाजिक सुरक्षा भत्ताको अवस्था	२२
३.५ कार्यालयमा भएका सुविधाहरू र यसका कार्य	२३
३.५.१ कार्यालयमा कर्मचारीको नियमित उपस्थिति	२३
३.५.२ नागरिक बडा पत्रको उपलब्धता	२३
३.५.३ मध्यस्थकर्ताको सहयोग	२४
३.५.३ गाँऊ विकास समितिको समग्र सेवाको मूल्याङ्कन	२४
४. निष्कर्ष, मुख्य सिकाई र सुझावहरू	२६
४.१ निष्कर्ष	२६
४.२ मुख्य सिकाई	२७
४.३ सुझावहरू	२७
क. विशिष्ट सुझावहरू	२७
ख. सामान्य सुझावहरू	२७

खण्ड क

१. परिचय

१.१ भूमिका

सार्वजनिक सेवा सुदृढीकरणका लागि स्थानीय निकायको सबलीकरण कार्यक्रम १ मे, २०१३ देखि ३१ डिसेम्बर २०१३ (८ महिना) का लागि विजय विकास स्रोत केन्द्र गैडाकोट नवलपरासी र सेसी/प्रान परियोजना संगको साभेदारीमा सञ्चालन गरिएको हो। नवलपरासी जिल्लाका माकर, दाउन्नेदेवी, रूपौलिया, प्रतापपुर, जहदा, सोमनी र जमुनिया गरी ७ वटा र चितवन जिल्लाका गर्दी, बगौडा, कल्याणपुर, पटिहानी, जगतपुर, शुक्रनगर र मेघौली ७ गरी १४ वटा गाँऊ विकास समितिमा गाँऊ विकास समितिले प्रदान गर्ने सेवा सुविधाहरूको गुणस्तर सेवाग्राहीहरूद्वारा मापन गराउने उद्देश्यले यस कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको हो।

देशका विभिन्न भागहरू एवम् नवलपरासी र चितवन जिल्लाका कुनै गाँऊ विकास समितिले गरेको सामाजिक सुरक्षा भत्ता, लक्षित समुदायलाई छुट्याइने रकम एवम् विकास निर्माण क्षेत्रमा भएको आर्थिक अनियमितता वारे स्थानीय एवम् राष्ट्रिय पत्र-पत्रिकाहरूमा निकै चर्चाको विषय बनेको थियो। यसरी सार्वजनिक स्रोत वा पदको दुरुपयोग गर्नु नियमसङ्गत नहुने भएकोले यस विषयमा सेवाग्राहीद्वारा उनीहरूको धारणा लिने र सुधारका लागि आवश्यक सुझाव सङ्कलन गर्नका लागि नागरिक प्रतिवेदन पत्रको प्रयोग गरी यस अध्ययन गरिएको हो।

सामाजिक विकासका क्षेत्रमा लामो समय देखि काम गरेको यस संस्थाको सामाजिक जवाफदेहिताका क्षेत्रमा पनि लामो अनुभव भएकोले सुशासनका क्षेत्रमा नागरिक प्रतिवेदन पत्रको प्रयोग गरी यो अध्ययन गरिएको हो।

१.२ अध्ययनको औचित्य

नागरिक प्रतिवेदन पत्रको प्रयोगद्वारा गरिने अध्ययनले लक्षित समुदायको आवाजलाई बाहिर ल्याउन मद्दत गर्दछ। यसरी सेवाग्राहीहरूले आफूले लिएको सेवाको प्रत्यक्षरूपमा मूल्याङ्कन गरी गाँऊ विकास समितिबाट सेवा लिने क्रममा भएका राम्रा पक्ष र सुधार गर्नु पर्ने पक्ष पत्तालगाई आवश्यक सुधारका लागि सुझाव प्रस्तुत गर्ने उद्देश्यले यो अध्ययन गरिएको हो। यस अध्ययनमा समुदायबाट आएको सुझाव तथा गुनासाहरूलाई स्वतन्त्ररूपमा विश्लेषण गर्ने काम र आएको परिणामलाई सबै पक्षबाट मनन र गरी कार्यान्वयनमा सुधार हुने अपेक्षा लिइएको छ। नागरिक प्रतिवेदन पत्र सामाजिक जवाफदेहिता मापनको एउटा विधि हो जसले सेवाग्राहीहरूबाट छोटो समयमा लिएको सेवाको गुणस्तरको अवस्था पत्ता लगाउने र प्रतिवेदनका रूपमासम्बन्धित निकायलाई पृष्ठपोषण दिने उद्देश्य यस अध्ययनको रहेको छ। यसले सेवाग्राहीहरूद्वारा तथ्यपरक रूपमा आवश्यक तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने, विश्लेषण गर्ने र आवश्यक ठाउँमा सुझाव दिने काम गर्दछ।

यस अध्ययनले सेवा प्रदायक संस्थाले प्रदान गरेको सेवाको गुणस्तरलाई सुधार गर्नेतर्फ बढी केन्द्रित रहन्छ। कार्यालय समयमा कर्मचारीहरू नियमित रूपमाआउँछन् वा आउँदैनन्, सेवा लिन आएका सेवाग्राही प्रति सम्बन्धित सेवा प्रदायकले कस्तो जालको व्यवहार गरेको छ, सेवा लिँदा लाग्ने शुल्क उपयुक्त छ वा छैन, तिर्नु पर्ने भन्दा बढी रकम तिर्नु परेको छ वा छैन जस्ता विषयहरूको चित्र उतार्ने काम गर्दछ। त्यसैले सार्वजनिक सेवा प्रदान गर्ने निकाय सेवाग्राही प्रति जवाफदेही छ वा छैन भन्ने पत्ता लगाउने र सेवा प्रदायकलाई सेवाग्राही प्रती जवाफदेही बनाउन सहयोग पुर्याउने उद्देश्यले गरिएको यो अध्ययन वर्तमान परिप्रेक्षमा अति नै सान्दर्भिक छ।

१.३ अध्ययनको उद्देश्य

सुशासनको अवस्था समग्ररूपमा चाहे जति राम्रो हुन नसकेको स्थितिमा स्थानीयदेखि राष्ट्रिय तहसम्म सार्वजनिक सेवा प्रदायक निकायमा रहेका सेवा प्रदायकहरूलाई उनीहरूले प्रदान गर्ने सेवा सज्जरूपमा प्रदान गर्नका लागि जवाफदेही बनाउनु आजको आवश्यकता रहेको छ। सबै जात, जाति, समुदाय, वर्ग र भौगोलिक अवस्थामा रहेका सेवाग्राहीले सर्वसुलभरूपमा सार्वजनिक सेवाको उपभोग गर्न पउनु उनीहरू आधारभूत अधिकार भएकोले सार्वजनिक सेवामा सबै तहका सेवाग्राहीहरूको पहुँच बृद्धि गराउने यस अध्ययनको प्रमुख उद्देश्य रहेको छ भने अन्य उद्देश्यहरू निम्नप्रकार रहेका छन् :

- गाँऊ विकास समितिले प्रदान गर्दै आएको सेवाको गुणस्तर कस्तो छ भनी सेवाग्राहीमार्फत मापन गर्ने
- गुणस्तरीय सेवाको सुनिश्चनताका लागि अध्ययनबाट आएका उपलब्धिहरू गाँऊ विकास समिति, जिल्ला विकास समिति र राष्ट्रियस्तरमा प्रचार-प्रसार गर्ने
- जिल्लातहमा योजना निर्माण गर्नका लागि आवश्यक दस्तावेज तयार गर्ने

१.४ अध्ययनका क्षेत्रहरू

यस अध्ययन कार्यलाई बढी भन्दा बढी प्रभावकारी र प्रतिनिधिमूलक बनाउनका लागि (मध्यमाञ्चल विकास क्षेत्रको चितवन जिल्लाका गर्दी, वगौडा, कल्याणपुर, जगतपुर, पटिहानी, शुक्रनगर र मेघौली गाँऊ विकास समिति जहाँ जनजाति समुदायको बसोवास उल्लेख्य रूपमा रहेको छ र पश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्रको नवलपरासी जिल्लाका माकर, दाउन्नेदेवी, रुपौलिया, प्रतापपुर, जहदा, सांमनी र जमुनिया गाँऊ विकास समिति जहाँ मधेशी र पहाडिया समुदायका बसोवास रहेको छ, यसमा विभिन्न समुदायको बसोवास रहेको क्षेत्रको छनोट गरिएको थियो। जसबाट जातीय वा क्षेत्रीयताका आधारमा गलत वा राम्रो व्यवहार भोग्नु परेको छ वा छैन भनी मापन गर्न सकिन्छ।

यस अध्ययनलाई गाँऊ विकास समितिले प्रदान गर्ने सेवाका आधारमा प्रश्न पत्र तयार गरी सेवाका आधारमा प्रश्न पत्रलाई ५ भागमा विभाजन गरी अगाडी बढाइएको छ। जसमा पहिलो खण्डमा उत्तरदाता वारे जानकारी लिने काम, दोस्रो खण्डमा सिफारिस, व्यक्तिगत घटना दर्ता र कागजात प्रमाणीकरणका वारेमा सेवाग्राहीहरूको धारणा लिने जस्ता प्रश्नहरू समावेश गरिएको थियो भने तेस्रो खण्डमा योजना तर्जुमा, स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम, यसको लोकप्रियता र समुदायस्तरमा जानकारीसँग सम्बन्धित प्रश्नहरू समावेश गरिएको थियो। यसै गरी चौथो खण्डमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता, यसको नियमिता र लिनका लागि महसुस गरिएको मजिलो वा अप्ठ्यारो अवस्थाका वारेमा र पाँचौ खण्डमा समग्र गाँऊ विकास समितिको अवस्था र वातावरणका वारेमा जानकारी राख्ने खालका प्रश्नहरू समावेश गरी अध्ययन गरिएको थियो।

अध्ययनका लागि समयको सीमितता हुँदाहुँदै पनि अध्ययन टोलीले सेवाग्राहीले सेवा प्रदायकले प्रदान गर्ने सार्वजनिक सेवाबाट पाएको सन्तुष्टीको स्तर मापन गर्ने काम गरिएको छ र प्रत्येक गाँऊ विकास समितिबाट समानरूपमा उत्तरदाताहरूको नमूना छनोट गरी तथ्याङ्क सङ्कलन गर्ने काम गरिएको छ।

यस अध्ययन कार्यको मान्यताका लागि प्रश्न पत्रको तयारदेखि उपलब्धि आउने अवस्थासम्म गाँऊ विकास समिति र जिल्ला विकास समितिका प्रतिनिधिहरूलाई समावेश गराइएको थियो र सबै तहबाट अध्ययनलाई अपनत्व दिलाउनका लागि लक्षित समूह छलफल, प्रमुख सूचनादातासँग अन्तर्वार्ता कार्यहरू जातीय, लैङ्गिक, भौगोलिक आधारमा सम्पन्न गरिएको छ।

खण्ड ख

२. विधि

२.१ नमूना र यसको आकार

श्रावण महिनामा गरिएको यस अध्ययनलाई प्रभावकारी र सूचना लिने क्रमा दोहोरोपना नआओस् भन्ने कुरालाई मध्यनजर राख्दै पछिल्लो समयमा २०६९ पुष १ गतेदेखि २०७० जेठ ३० गतेसम्म ६ महिना अवधिमा सम्बन्धित गाँऊ विकास समितिबाट सेवा लिएका व्यक्ति मध्ये नमुना छनोट (Random Sampling Method) का आधारमा प्रति गाँऊ विकास समिति १२० जना सेवाग्राही छनोट गरी अध्ययन गरिएको थियो। यसरी प्रति गाँऊ विकास समिति १२० जनाको दरले १४ गाँऊ विकास समितिबाट १६८० जना उत्तरदाताहरूसँग तथ्याङ्क लिने काम गरिएको थियो। यसरी नमुना छनोट गर्नेक्रममा भौगोलिक, जातीय र लैङ्गिक सहभागिताको सुनिश्चिततालाई ध्यान दिइएको थियो।

२.२ प्रश्नावलीको विकास र पूर्व परीक्षण

यस विजय विकास स्रोत केन्द्रद्वारा सुशासनका विभिन्न क्षेत्रहरू मध्ये सामाजिक जवाफदेहितालाई लक्षित गरी गर्न लागेको अध्ययन कार्यमा, अध्ययनमा प्रत्यक्षरूपमा संलग्न कर्मचारीहरू, संस्थाका कार्यसमितिका सदस्यहरू र संस्थाका प्रमुख पदमा रहेर कार्य सम्पादन गर्ने कर्मचारीहरू बीच कार्यक्रमप्रति समान बुझाई स्थापित गराउने उद्देश्यले जवाफदेहिताको क्षेत्रमा लामो समयदेखि काम गर्दै आउनु भएका यस विषयका विशेषज्ञ प्रा.डा. श्रीकृष्ण श्रेष्ठको सहजीकरणमा एक अभिमुखीकरण कार्यक्रमको आयोजना गरियो। जसमा स्थानीय निकाय विशेषतः गाँऊ विकास समितिले सेवा प्रदायकहरूमा प्रदान गर्ने सेवाका क्षेत्रहरू पत्ता लगाउने र सेवाका आधारमा अध्ययनको उद्देश्य निर्धारण गरी प्रमुख सूचना दातासँग अन्तर्वार्ता, र लक्षित समुह छलफलका लागि आवश्यक नमुना प्रश्न पत्रको खाका तयार गरिएको थियो। जसमा अध्ययनका उद्देश्यकारूपमा निम्न कुराहरूलाई समावेश गरिएको थियो। जुन तल उल्लेख गरिएको छ।

- सार्वजनिक सेवाका वारेमा सेवाग्राहीहरूको अवधारणा पत्ता लगाउने
- सेवा प्रदायक कार्यालयले दिएको सेवाको सम्बन्धमा सेवाग्राहीहरूको सन्तुष्टिको स्तर पत्ता लगाउने
- सेवा प्रदायक संस्थाका कर्मचारीहरूले प्रदान गरेको सेवाको अनियमितताका सम्बन्धमा सेवाग्राहीहरूको धारणा पत्ता लगाउने
- सार्वजनिक सेवाको औचित्य वारे सेवाग्राहीहरूको धारणा बुझ्ने
- सेवाग्राहीहरूको धारणाको आधारमा सेवाप्रदायक संस्था र सेवा प्रदायकहरूको अवस्था पत्ता लगाउने

यसरी माथि उल्लेखित अध्ययनका उद्देश्य निर्धारणपश्चात् नमुना प्रश्नावलीको तयार गरी प्रति जिल्ला १५/१५ जना गरी ३० जना प्रमुख सूचना दातासँग अन्तर्वार्ता लिने काम गरिएको थियो भने दुईवटै जिल्लामा रहेका १४ वटा गाँऊ विकास समितिमा ८ देखि १२ जना विभिन्न समुदाय, जातजाति र लिङ्गका मानिसहरूको सहभागितामा लक्षित समुह छलफलका गरी सुझाव लिने र प्रश्नावलीमा समेट्ने कार्य गरिएको थियो। साथै यस प्रश्नावलीलाई पूर्णरूप दिनका लागि गाँऊ विकास समिति र जिल्ला विकास समितिसँग समन्वय बैठक गरिएको थियो। जसबाट प्रकोप व्यवस्थापन, खुल्ला दिशामुक्त क्षेत्र स्थापनाका लागि गाँऊ विकास समितिले सबै नागरिकलाई गर्ने व्यवहार, लक्षित समुदायलाई छुट्याउने बजेट, गाँऊ विकास समितिको अवस्था र काम गर्ने वातावरण जस्ता विषयसँग सम्बन्धित प्रश्नहरू समावेश गर्न सहयोग पुगेको थियो। यसरी तयार गरिएको

प्रश्नलाई गैँडाकोट, सोमनी र जमुनिया गाँऊ विकास समितिका ३० जना सेवाग्राहीहरूसँग पूर्व परीक्षण गर्ने कार्य गरिएको थियो ।

२.३ सूचना र तथ्याङ्क सङ्कलन विधि

२.३.१ अर्न्तक्रिया/परामर्श बैठक

यस अध्ययनलाई व्यवस्थित गराउन, आवश्यक सुझावहरू उपलब्ध गराउन, अध्ययनका उपलब्धिहरूलाई आत्मसात् गरी सम्बन्धित क्षेत्रमा आवश्यक सुझाव र निर्देशन दिनका लागि जिल्ला विकास समिति र गाँऊ विकास समितिका प्रतिनिधीहरूको उपस्थितिमा सम्बन्धित कार्यालयमा कार्यक्रम सम्बन्धि परामर्श र अर्न्तक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो । जस जिल्ला विकास समितिका प्रतिनिधिहरूले गाँऊ विकास समितिमा रहेका कर्मचारीहरूलाई जवाफदेहि बनाउने खालका प्रश्नहरू राख्न सुझाव दिएका थिए भने गाँऊ विकास समितिका केही सचिवहरूले आफू जवाफदेहि हुने कुराहरू भन्दा पनि सेवाग्राहीहरूलाई जवाफदेहि बनाउने खालका प्रश्नहरू प्रश्नावलीमा समावेश गर्न सुझाएका थिए । तर जवाफदेहिताको सिद्धान्तलाई आधार मान्दै नागरिकलाई जवाफदेहि बनाउने प्रश्नहरूलाई प्रश्नावलीमा समावेश गरिएको थिएन ।

२.३.२ घरधुरी सर्वेक्षण

सामाजिक जवाफदेहिताका धेरै विधिहरू मध्ये नागरिक प्रतिवेदन पत्रको प्रयोग गरी सेवा प्रदायकहरूले प्रदान गर्दै आएको सार्वजनिक सेवाप्रति सेवाग्राहीहरूको धारणा कस्तो छ भन्ने उद्देश्यले गर्न लागिएको घरधुरी सर्वेक्षण यस कार्यक्रमको प्रमुख क्रियाकलाप अन्तर्गत पर्दछ । जुन कार्यलाई व्यवस्थित मर्यादित र विश्वसनीय बनाउनका लागि १ जना प्रमुख सामाजिक जवाफदेहिता अध्ययनकर्ता, २ जना सर्वेक्षण सुपरभाइजर र २७ जना गणक (सूचना संकलक) परिचालन गरिएको थियो । धेरै जसो गणकहरू नागरिक प्रतिवेदन पत्रको प्रयोगका बारेमा जानकार नभएकोले चितवन जिल्लाका गणकहरूलाई शुक्रनगर गाँऊ विकास समिति र नवलपरासी जिल्लाका गणकहरूका लागि पञ्चनगर गाँऊ विकास समितिका १/१ दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रमको आयोजना गरिएको थियो । जसमा उनीहरूलाई उत्तरदानाहरूसँग सूचना लिने क्रममा गरिने व्यवहार, विषयवस्तु प्रतिको बुझाइ, कार्यक्रमको उद्देश्य, प्रश्नावलीमा समावेश गरिएका प्रश्नहरू र कार्यक्रम प्रतिको प्रष्टताका बारेमा जानकारी गराइएको थियो भने दैनिक सहयोगका लागि २ जना सुपरिवेक्षक खटाइएको थियो । सुपरिवेक्षकहरूले प्रत्येक दिन गणकहरूलाई भेटने, आवश्यक सल्लाह दिने र भरिएका फारमहरूको निरीक्षण गरी बुझ्ने काम गरिएको थियो ।

२.३.३ लक्षित समूहसँग छलफल

समुदायमा बसोबास गर्ने विभिन्न समुदायहरू जो कुनै न कुनै रूपबाट यस कार्यमा सहभागी हुनु पर्ने तर कारणवश समावेश गाराउन नसकिएका व्यक्तिहरूलाई यस अध्ययन कार्यमा सहभागी गराउन उद्देश्यले लक्षित समुदाय छलफल कार्यक्रमको आयोजना गरिएको हो । विशेषतः प्रमुख सूचनादाता सहभागी हुन नसकेका तर अनुभवको एवम् समावेशीका आधारमा समावेश गर्न नसकिएका लागि उनीहरूको अनुभव र राय समावेश गर्न जरुरी भएका व्यक्तिहरूको सहभागीतामा छलफल कार्य सम्पन्न गरिएको थियो । प्रत्येक गाँऊ विकास समितिमा ८ देखि १२ जना सहभागीको प्रतिनिधिहरूको सहभागितामा नवलपरासी र चितवन जिल्लाका छानिएका १४ जना

विजय विकास स्रोत केन्द्र

सम्पन्न गरिएको थियो र यसले विभिन्न जात-जाति समुदाय, धर्म, लिङ्ग अदिको भावनालाई प्रश्नावलीमा समावेश गर्न सहयोग गरेको थियो।

२.४ तथ्याङ्क सङ्कलन विधि

सर्वेक्षण कार्यलाई सहजरूपमा सञ्चालन गर्न र सबै पक्षको भावना समेट सकियोस भन्ने उद्देश्यले प्रश्नावलीलाई पाँच भागमा विभाजन गरी तयार गरिएको छ। जसमा पहिलो भागमा उत्तरदाताको व्यक्तिगत जानकारीका कुराहरू जस्तै नाम, ठेगाना, योग्यता, जातजाति आदिसँग सम्बन्धित प्रश्नहरू समावेश गरिएको छ। यसले उत्तरदाताको व्यक्तिगत स्तर, समाजिक स्तर र योग्यता थाहा पाउनुका साथै सेवा प्रदायकले सार्वजनिक सेवाको उपभोग गर्ने वेलामा कुन तहका उत्तरदातासँग कस्तो व्यवहार गर्दछन् भन्ने बारेमा विश्लेषण गर्न सहज हुन्छ।

प्रश्नावलीको दोस्रो खण्डमा गाँऊ विकास समितिबाट सेवाग्राहीहरूलाई दैनिक रूपमा प्रदान गर्ने सेवाहरू सिफारिस पत्रको तयारी, कागज पत्र प्रमाणीकरण र व्यक्तिगत घटना दर्ताका विषयसँग सम्बन्धित सवालहरूलाई समावेश गरिएको छ। जसमा सेवा लिँदा आई परेका सर्जिलो वा अफ्टयारा, त्यहाँ रहेका कर्मचारीहरूले गरेको व्यवहार, नियमितता, अनियमितता आदिका बारेमा समावेश गर्नुका साथै लाग्ने शुल्क र थप रकम वा जिन्सीका विषयमा कुराहरू समावेश गरिएको थियो। त्यस्तै गरी तेस्रो खण्डमा विकास निर्माण तथा योजना तर्जुमाका सम्बन्धित प्रश्नहरू समावेश गरिएको छ। हाल नेपाल सरकारबाट सामाजिक परिचालन मार्फत सामाजिक रुपान्तरण गर्ने उद्देश्यले स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आइरहेको अवस्थामा यस कार्यक्रमको लोकप्रियता र वुभाङ्को अवस्था स्थानीय समुदायमा कस्तो छ भन्ने विषयका प्रश्नहरू समावेश गरिएको छ।

त्यस्तै गरी चौथो खण्डमा नेपाल सरकारबाट स्थानीय सरकार मार्फत समुदायमा विनियोजन गरेको रकम सामाजिक सुरक्षा भत्ता, लक्षित समुदायका लागि छुट्याइएको बजेट, यस रकम लिन जानका लागि हुने असर्जिलो, अफ्टयारो, लक्षित समुदायको लागि छुट्याइएको बजेटको उपभोगको अवस्था आदि कस्तो छ भन्ने विषयसँग सम्बन्धित छ भने पाँचौ खण्डमा गाँऊ विकास समितिको कार्यलयमा भएको भौतिक अवस्था, कार्यालय वरपरको अवस्थाको र गाँऊ विकास समितिले उपलब्ध गराएको समग्र सेवाको औसतमा मूल्याङ्कनसँग सम्बन्धित प्रश्नहरू समेत समावेश गरिएको छ। नागरिक प्रतिवेदन पत्रको प्रयोग गरी सार्वजनिक सेवा प्रदायकहरू सेवाग्राहीप्रति कतिको जवाफदेही छन् भन्ने मूल्याङ्कन गर्ने उद्देश्यले जवाफदेहितासँग सम्बन्धित प्रश्नहरूलाई महत्वका साथ यस प्रश्नावलीमा समावेश गरिएको छ।

२.४.२ सर्वेक्षणमा समावेश गर्ने सवालहरूको सूची

मुख्य सूचनादाताहरूसँगको अन्तर्वार्ता र लक्षित समुहसँगको बैठक गरी प्रश्नावलीलाई पूर्णरूप दिनका लागि सवालगत सूचीहरू तयार गरिएको हो। यसमा सम्बन्धित अध्ययन क्षेत्रमा सामाजिक जवाफदेहिता सम्बन्धित गर्ने लक्ष्यका साथ सूची तयार गरिएको थियो। जस अन्तर्गत कर्मचारीको व्यवहार, सेवा दिनका लागि लाग्ने शुल्क, उल्लेख भए भन्दा थप रकम तिर्नु परेको वा नपरेको, काम गर्ने क्रममा भोग्नु परेको पक्षपाती व्यवहारका कुराहरू सवालगत सूचीमा समावेश गरिएको छ। जुन अनुसूचीमा समावेश गरिएको छ।

२.४.३ डाटा प्रविष्टि प्रक्रिया

सर्वेक्षणको तथ्याङ्क विकास समितिमा रहेका छानिएका सेवाग्राहीबाट सूचना लिने काम सँगसँगै प्रत्येक वर्षको अन्तमा विकास समितिमा आवश्यक छानविन गरी कार्यलयमा वुभाङ्ने काम भएको थियो भने त्यसरी

सर्वेक्षणको तथ्याङ्क विकास समितिमा रहेका छानिएका सेवाग्राहीबाट सूचना लिने काम सँगसँगै प्रत्येक वर्षको अन्तमा विकास समितिमा आवश्यक छानविन गरी कार्यलयमा वुभाङ्ने काम भएको थियो भने त्यसरी

सर्वेक्षणको तथ्याङ्क विकास समितिमा रहेका छानिएका सेवाग्राहीबाट सूचना लिने काम सँगसँगै प्रत्येक वर्षको अन्तमा विकास समितिमा आवश्यक छानविन गरी कार्यलयमा वुभाङ्ने काम भएको थियो भने त्यसरी

आएका सूचनालाई संस्थाको कार्यालयमा तालिम प्राप्त कर्मचारी मार्फत माइक्रो सफ्ट एक्सलमा प्रविष्ट गर्ने काम गरिएको थियो । यसरी तथ्याङ्क प्रविष्ट गर्नु भन्दा पहिला कम्प्युटरमा चढाउन सजिलो होस भन्ने मनसायले सबै प्रश्नहरूमा दिएको उत्तरको विकल्पहरूलाई नम्बर दिइएको थियो । जसले गर्दा तथ्याङ्क चढाउन र विश्लेषण कार्यका लागि सजिलो भएको थियो । यसरी एक्सलमा प्रविष्ट गरेको तथ्याङ्कलाई IBM SPSS (International Business Machine Statistical Package for Social Studies aggregate) को प्रयोग गरी विश्लेषण गरिएको थियो । पहिलो चरणमा हामीले तथ्याङ्कलाई सामान्यरूपमा विश्लेषण गरिएको थियो भने अध्ययनलाई अभै विश्लेषणत्मक बनाउनका लागि लैङ्गिक, शैक्षिक र जातियरूपमा हेरिएको छ ।

२.६ तथ्याङ्कको विशिष्टीकरण

यस अध्ययनले गाँऊ विकास समितिबाट प्रदान गरिने सेवा कुन समुदायले सहज रूपमा लिन सकेका रहेछन्, कुन जातिले सजिलोसँग लिन सकेका रहेछन् वा सेवा लिने क्रममा धेरै पढेका वा कम पढेका कसलाई सजिलो रहेछ भनी थाहा पाउने उद्देश्यले तथ्याङ्कलाई जातीय, शैक्षिक र लैङ्गिक हिसावले अध्ययन र विश्लेषण गरिएको थियो । अन्धाधुन्दा नमुना सङ्कलन (Random Sampling System) का आधारमा नमुना छनोट गरेपनि एउटै समुह भित्र पनि महिला पुरुष, शिक्षित अशिक्षितमध्ये कसलाई सेवालिनै क्रममा कठिनाइ भोग्नु परेको रहेछ भनी यस अध्ययनले अध्ययन गरेको छ ।

खण्ड ग

३. प्रमुख निष्कर्षहरू

३.१ विश्लेषण आधार

प्रतिवेदनको यस भागमा प्रस्तुत गरिएका विश्लेषण एवम् नतिजाहरू निम्नलिखित विषयवस्तुमा आधारित रहेर सङ्कलन गरिएको तथ्याङ्कहरूले निर्देशित गरेका छन् :

- सेवा लिने प्रक्रिया
- सेवा लिँदा लागेको समय
- सेवा प्रक्रियामा सुस्तताको कारण
- सेवाप्रदायक कर्मचारीको व्यवहार
- खराब व्यवहार भएको भए कस्तो प्रकारको
- खराब व्यवहारको कारण
- योजना छनौटमा निष्पक्षता
- सामाजिक सुरक्षाभत्ता लिँदाको सजिलो/अपुठ्यारो
- गाविसमा कर्मचारीको समयमै उपलब्धता
- नागरिक वडा पत्रको व्यवस्था र स्थिति
- विचौलिया अन्य सहयोगीको प्रयोग
- वडा नागरिक मञ्चले तयार पारेको योजनाको असर
- लक्षित समुहमा वजेट प्रवाह
- गाविसमा पहुँच

यसरी सङ्कलन गरिएको तथ्याङ्कलाई लैङ्गिक, शैक्षिक र जातीय गरी तीन पक्षबाट विश्लेषण गरिएको छ। गाविस तहबाट प्राप्त हुनु पर्ने सेवा सुविधा सबै पक्षमा समान रूपले वितरण भए/नभएको विश्लेषण गर्ने क्रममा लैङ्गिक हिसावले महिला र पुरुषमा सेवा प्रवाहको स्थिति विश्लेषण गरिएको छ। यसै गरी जातीय हिसावले कुन जात वा जातिको पहुँच उल्लेख्य रहेको छ भन्ने विश्लेषण गरिएको छ। शैक्षिक तहमा, निरक्षर, प्रवेशिका तहसम्म र प्रवेशिका तहभन्दा माथि गरी तीन समुह मध्ये कुन चाहिँ समुहको पहुँच बढी रहेको छ भन्ने पनि विश्लेषण गरिएको छ।

३.२ सर्वेक्षणबाट प्राप्त वितरणको विश्लेषण :

सर्वेक्षणमा संलग्न/सहभागीहरूको संख्या र प्रतिशत निम्न बमोजिम रहेको छ :

तालिका नं. १ लैङ्गिक प्रतिनिधित्व

रिङ्ग	संख्या	प्रतिशत
महिला	५२१	३१
पुरुष	११५९	६९
जम्मा	१६८०	१००

सर्वेक्षणमा सहभागी १६८० जना मध्ये पुरुष सहभागीको संख्या महिलाको भन्दा दोब्बर भन्दा पनि बढी पाइनुले पुरुषहरूको पहुँच अत्याधिक रहेको देखाउँछ। महिलाहरू गाविसबाट प्राप्त हुने सेवा सुविधा लिने अवसरबाट पछि, पर्नुमा उनीहरू प्राथमिकतामा पर्दैनन् या उनीहरू आफै अगाडि आउन हिचकिचाउँछन् भन्ने देखाउँछ।

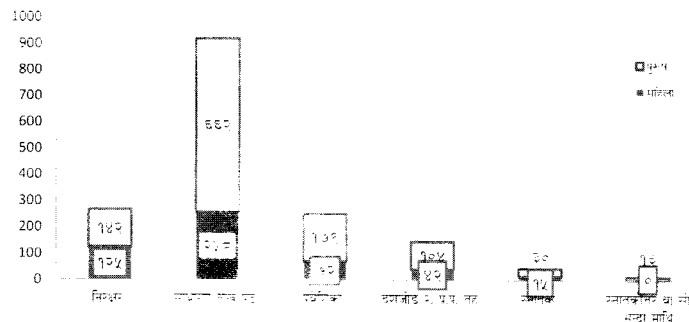
तालिका नं. २ जाति प्रतिनिधित्व

जाति	संख्या	प्रतिशत
आदिवासी जनजाति	६४५	३८.४
ब्राम्हण क्षेत्री	४८०	२८.६
मुस्लिम	२३४	१३.९
दलित	२४२	१४.४
मधेसी	७६	४.५
अन्य	३	०.२
जम्मा	१६८०	१००.०

यस अध्ययनमा आदिवासी जनजातिको उल्लेख्य प्रतिनिधित्व रहेको पाइन्छ। ब्राम्हण क्षेत्री, मुस्लिम र दलित समुदायको प्रतिनिधित्व पनि राम्रै रहेको पाइन्छ। मुस्लिम र दलित समुदायको प्रतिनिधित्व समान रूपमा रहेको छ भने मधेसी समुदायको प्रतिनिधित्व तुलनात्मक रूपमा कमजोर रहेको छ। प्रस्तुत तथ्याङ्कमा मुस्लिम समुदायको उपस्थिति उक्त समुदायले राष्ट्रिय रूपमा गर्ने प्रतिनिधित्व भन्दा उच्च नै रहेको छ।

तालिका नं. ३ लैङ्गिक र शैक्षिक प्रतिनिधित्व

शिक्षा	लिंग		जम्मा	प्रतिशत
	महिला	पुरुष		
निरक्षर	१२५	१४२	२६७	१६.३
साधारण लेखपढ	२५८	६६२	९२०	५६.०
प्रवेशिका	७२	१७९	२५१	१५.३
दश जोड २/प्र.प. तह	४२	१०४	१४६	८.९
स्नातक	१५	३०	४५	२.७
स्नातकोत्तर र माधि	०	१३	१३	०.८
जम्मा	५१२	११३०	१६४२	१००.०



चित्र नं. १ लैङ्गिक रूपमा शैक्षिक स्थिति

विजय विकास स्रोत केन्द्र

सर्वेक्षणमा सहभागीहरूलाई उनीहरूको शैक्षिक योग्यताको आधारमा ६ तहमा विभाजन गरिएको छ। तथ्याङ्क अनुसार २६७ जना निरक्षर रहेकोमा १४२ पुरुष र १२५ महिला रहेका छन्। यो कुल संख्याको १६.३ प्रतिशत हो। सर्वे फारममा यो प्रश्नलाई (शैक्षिक तह) ऐच्छिक रूपमा राखिएको थियो। जम्मा सहभागी १६८० जना मध्ये १६४२ जनाले मात्र आफ्नो शैक्षिक योग्यता उल्लेख गरेका थिए। प्राप्त तथ्याङ्कले बहुसंख्यक सहभागीहरू साधारण लेखपढ मात्र गर्न सक्ने रहेको कुरा बताउँछ। ५६ प्रतिशतले साधारण लेखपढ गर्न सक्ने रहेका छन् भने उच्च शिक्षा हासिल गर्नेको संख्या ज्यून (जम्मा १२.४ प्रतिशत) रहेको छ। तसर्थ यो अध्ययन सामान्य शैक्षिक योग्यता भएका समुदायमा केन्द्रित रहेको छ।

अध्ययनको क्रममा विभिन्न ६ वटा शैक्षिक तहको तथ्याङ्क सङ्कलन गरिएता पनि तथ्याङ्कको विश्लेषण गर्ने क्रममा तीन तहमा (निरक्षर, प्रवेशिका तह र प्रवेशिका भन्दा माथि) संश्लेषण गरिएको छ।

३.३ गाविस तहमा सार्वजनिक सेवाको अवस्था:

नेपालमा गाविसले विभिन्न खालका सेवाहरू उपलब्ध गराउँदै आएको छ। व्यक्तिगत घटना दर्ता, पञ्जीकरण सिफारिस पत्र, स्थानीय सरकार तथा सामाजिक विकास कार्यक्रम र सामाजिक सुरक्षा भत्ताको वितरण जस्ता सेवाहरू प्रमुख रूपमा रहेका छन्। यी नै सेवाहरूको गुणस्तर मापन गर्नका लागि यस अध्ययनले सर्वेक्षणको क्रममा सेवा लिने प्रक्रिया, सेवा प्रदायकको व्यवहार, सेवा लिँदा लागेको समय, गाविस कार्यालयमा कर्मचारीको नियमित उपस्थिति, समयको पालना जस्ता विषयहरूमा सेवाग्राहीको राय सङ्कलन गरेको छ। सेवाग्राहीको सार्वजनिक सेवाप्रतिको दृष्टिकोण तल उल्लेख गरिए बमोजिम रहेको छ।

३.३.१ गाविसको नियमित सेवा

गाविसमा अधिकांश सेवाग्राहीहरू सिफारिस पत्रको निमित्त पुगेको कुरा यस अध्ययनको क्रममा पाइएको छ। एक जना व्यक्तिले एक भन्दा बढी सेवा पनि लिन सक्ने भएको हुँदा कुल प्रतिशत १०० भन्दा बढी देखिन आएको छ।

तालिका नं. ३ सेवाको प्रकार

सेवा	संख्या	प्रतिशत
सिफारिस	९८०	५८.३३
पञ्जीकरण	३३६	२०.००
दर्ता	६९७	४१.५

तालिका नं. ४ जातिगत हिसावले सेवाको प्रकार

जाति जाति	सेवा		
	सिफारिस	पञ्जीकरण	दर्ता
आदिवासी जनजाति	३९२	११६	२८०
ब्राम्हण क्षेत्री	२५८	१२२	१८३
मुस्लिम	१३१	४५	११५
दलित	१५७	४४	८८

मधेसी	४१	९	३९
अन्य	१	०	२
जम्मा	९८०	३३६	७०७
Chi Square P-values	०.४२१०९९	०.०३५४८	०.१२२४५३

सर्वेक्षणमा सहभागी सेवाग्राहीको संख्यामा आदिवासी जनजातिको सहभागिता उच्च रहेको छ भने तुलनात्मक रूपमा ब्राह्मण क्षेत्री, मुस्लिम, दलित र मधेसीको संख्या कम रहेको छ। सबै भन्दा बढी सेवाग्राहीले सिफारिस पत्रको सेवा लिएका छन् भने व्यक्तिगत घटना दताको सेवा लिनेको संख्या दोस्रोमा रहेको छ। यसैगरी पञ्जीकरणको सेवा लिनेको संख्या तेस्रोमा रहेको छ।

तालिका नं. ५ साक्षरता दर र सेवा

साक्षरता	सेवा		
	सिफारिस	पञ्जीकरण	दता
निरक्षर	१८४	४२	९२
साधारण लेखपढ	५२१	१६८	४३४
प्रवेशिका र माथि	२६२	१०९	१६९
भन्न नचाहने	१३	१७	१२
जम्मा	९८०	३३६	७०७
Chi Square P-values	०.०२४२४१	०.०००२७२	०.००४६५७

साधारण लेखपढ गर्न सक्ने सेवाग्राहीको संख्या सबै भन्दा धेरै रहेको छ भने निरक्षर सेवा ग्राहीको संख्या तुलनात्मक रूपमा कम रहेको छ।

तालिका नम्बर ६ मा सेवाग्राहीहरूले गाविसबाट प्राप्त गरेका सेवालाई लैङ्गिक दृष्टिकोणबाट प्रस्तुत गरिएको छ :

तालिका नं.६ लैङ्गिक आधारमा सेवाको वितरण

लिंग	सेवा		
	सिफारिस	पञ्जीकरण	दता
पुरुष	६७५	२३६	४७६
महिला	३०५	१००	२३१
जम्मा	९८०	३३६	७०७
Chi Square P-values	०.९४०३६१	०.६२०३४	०.३३९५५६

3.3.2 सेवा लिने प्रक्रियाको मूल्याङ्कन :

सेवाग्राहीले सेवा प्राप्त गर्ने प्रक्रियाको अध्ययनको निमित्त सर्वेक्षणमा सहभागीहरूलाई पाँच अङ्कसम्मको मूल्याङ्कन संख्या दिन लगाइएको थियो। अनि सजिलो, सजिलो, ठिकै, गाह्रो र धेरै गाह्रो गरेर पाँच वटा आधारमा सेवाग्राहीले सेवा प्रक्रियाबारे आफ्नो सन्तुष्टिको स्तर अंक मार्फत व्यक्त गरेका छन्। बहुसंख्यक उत्तरदाताले ठिकै भन्ने जवाफ दिएका छन् भने झन्डै ११ प्रतिशतले गाह्रो भनेका छन्। सजिलो भन्नेमा

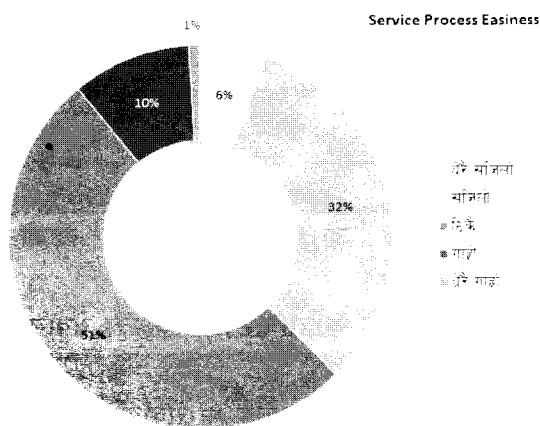
विजय विकास स्रोत केन्द्र

३२ प्रतिशत छन् भने ५.६ प्रतिशतलाई धेरै सजिलो लागेको छ । यसै गरी सेवा लिन प्रक्रिया ठिकै लाग्नेमा ५१.५ प्रतिशत रहेका छन् । ठिकै लाग्नेको संख्या लगभग ५० प्रतिशतको हाराहारीमा देखिनुले सेवा प्रक्रियामा सुधारको आवश्यकता छ भन्ने देखिन्छ ।

तालिका नं. ७ सेवा प्रक्रिया

सेवा प्रक्रिया	संख्या	प्रतिशत
धेरै सजिलो	९१	५.६
सजिलो	५१७	३२.०
ठिकै	८३१	५१.५
गाह्रो	१६२	१०.०
धेरै गाह्रो	१४	.९
जम्मा	१६१५	१००.०

चित्र नं. २, सेवा प्रक्रिया



तालिका नं. ८ सहज सेवा प्रक्रिया र जनजाति:

जनजाति	सेवा प्रक्रिया						जम्मा
	धेरै सजिलो	सजिलो	ठिकै	गाह्रो	धेरै गाह्रो	कुनै	
आदिवासी जनजाति	२२	१९३	३३४	७५	२	१९	६४५
ब्राम्हण क्षेत्री	१६	१६५	२३४	३२	४	२९	४८०
मुस्लिम	१०	६३	१२७	१६	३	१५	२३४
दलित	३२	७४	१०९	२२	३	२	२४२
मधेसी	११	२१	२६	१६	२	०	७६
अन्य	०	१	१	१	०	०	३
जम्मा	९१	५१७	८३१	१६२	१४	६५	१६८०

प्रस्तुत तथ्याङ्कको अध्ययनले गाविसबाट प्राप्त हुने सेवा लिनको निमित्त मधेसी र दलित समुदायलाई ब्राह्मण क्षेत्री र आदिवासी जनजातलाई भन्दा सजिलो रहेको देखाएको छ। सबै समूहबाट सेवा प्रक्रियामा मध्यम अङ्कमा सेवा प्रक्रिया सन्तुष्टिको स्तर रहेको छ। आदिवासी जनजाति ५१.७१ प्रतिशत, ब्राह्मण क्षेत्री ४८.७५ प्रतिशत, मुस्लिम ५४.२७ प्रतिशत र ३४.२१ मधेसीले सेवा प्रक्रिया ठिकै रहेको जनाएका छन्। जातीय आधारमा सेवा प्रक्रियामा विभेद नरहेको प्रस्तुत तथ्याङ्कबाट अनुमान लगाउन सकिन्छ।

तालिका नं. ९, सहज सेवा प्रक्रिया र शिक्षा

साक्षरता	सेवा प्रक्रिया						जम्मा
	धेरै सजिलो	सजिलो	ठिकै	गार्हो	धेरै गार्हो	दैन	
निरक्षर	१७	६६	१४४	३०	२	८	२६७
साधारण लेखपढ	४४	२८७	४५४	९१	९	३५	९२०
प्रवेशिका र माथि	३०	१६४	२३३	४१	३	२२	२५१
जम्मा	९१	५१७	८३१	१६२	१४	६५	१६८०

प्रस्तुत तथ्याङ्कको विश्लेषणबाट सेवा प्रक्रियाको सहजतामा सेवाग्राहीको शैक्षिक स्तरले खासै उल्लेखनीय असर नपारेको भन्ने देखिन्छ।

तालिका नं. १०, लैङ्गिक आधारमा सेवा प्रक्रियाको सहजता

लिंग	सेवा प्रक्रिया						जम्मा
	धेरै सजिलो	सजिलो	ठिकै	गार्हो	धेरै गार्हो	दैन	
महिला	१५	१६७	२६७	४६	५	२१	५२१
पुरुष	७६	३५०	५६४	११६	९	४४	११५९
जम्मा	९१	५१७	८३१	१६२	१४	६५	१६८०

यस अध्ययनले जम्मा पुरुष सेवाग्राही मध्ये ६.५५ प्रतिशतले र जम्मा महिला सेवाग्राही मध्ये २.८७ प्रतिशतलाई सेवा प्रक्रिया सजिलो लागेको बताएका छन्। यसै गरी १० प्रतिशत पुरुष र ८.८२ प्रतिशत महिला सहभागीलाई भने गाविसबाट लिने सेवा प्रक्रिया गार्हो लागेको बताएका छन्। महिला र पुरुष भएकै आधारमा सेवा लिने प्रक्रियामा उल्लेखनीय विभेद नरहेको तथ्याङ्कको विश्लेषणले बताउँछ।

३.३.३ सेवा लिंदा लागेको समय

टेबल नं. ११ मा उल्लेख भएबमोजिम ५० प्रतिशत भन्दा बढी सहभागीले सेवा प्रक्रिया छिटो नै रहेको बताएका छन्। करिब १० प्रतिशत सेवाग्राहीलाई भने गाविसको सेवा प्रक्रिया लामो लागेको छ।

तालिका नं.११ सेवा र समय

सेवा प्रक्रिया	संख्या	प्रतिशत
छिटो	८४०	५१।८
एक दिन	४०३	२४।८
२ दिन	२२१	१३।६
२ भन्दा धेरै दिन	१५८	९।७
जम्मा	१६२२	१००।०

प्रस्तुत तथ्याङ्कले करिब ७५ प्रतिशत सहभागीहरूले सेवा लिँदा लागेको समयबाट सन्तुष्ट रहेको देखिएको छ भने करिब २५ प्रतिशत सहभागीले भने सेवा प्रक्रियामा सुधार गर्नु पर्ने राय प्रस्तुत गरेको देखिन्छ। सेवा प्रक्रियामा लाग्ने समयमा जात जाति र शैक्षिक स्तरको कुनै उल्लेखनीय प्रभाव नरहे तापनि लैङ्गिक हिसाबले सेवा लिँदा लाग्ने समयमा प्रभाव रहेको देखिन आउँछ।

तालिका नं.१२ जात जाति र सेवा समय

जातजाति	सेवासमय					जम्मा
	छिटो	एक दिन	२ दिन	२ भन्दा धेरै दिन	थाहा छैन	
आदिवासी जनजाति	३१९	१५८	८४	६४	२०	६४५
ब्राम्हण क्षेत्री	२३४	१२६	६३	३५	२२	४८०
मुस्लिम	१२४	५३	२५	२१	११	२३४
दलित	१२९	४८	३६	२४	५	२४२
मधेसी	३३	१७	१३	१३	०	७६
अन्य	१	१	०	१	०	३
जम्मा	८४०	४०३	२२१	१५८	५८	१६८०

जातजातिको आधारमा प्रस्तुत तथ्याङ्कलाई विश्लेषण गर्दा सेवा प्रक्रियाको समयलाई सेवाग्राहीको जातीय पृष्ठभूमिले कुनै उल्लेखनीय प्रभाव नपारेको देखाउँछ। तर ५० प्रतिशत भन्दा बढी सेवाग्राहीलाई गाविसबाट लिने सेवाका लागि १ दिन भन्दा बढी समय लागेको छ। सेवा छिटो प्राप्त हुन्छ भन्नेको संख्या उल्लेखनीय रहे तापनि १ दिन भन्दा बढी समय लाग्ने स्थितिमा सुधार गर्नु पर्ने भने देखिन्छ।

तालिका नं.१३ लैङ्गिक आधारमा सेवा र समय

लिंग	सेवा समय					जम्मा
	छिटो	एक दिन	२ दिन	२ भन्दा धेरै दिन	थाहा छैन	
महिला	२२५	१२३	८६	६१	२६	२२५
पुरुष	६१५	२८०	१३५	९७	३२	६१५
जम्मा	८४०	४०३	२२१	१५८	५८	८४०

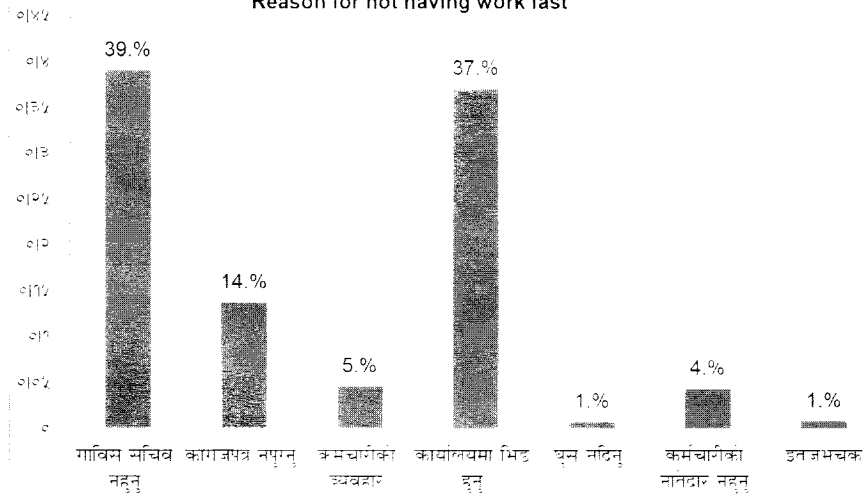
3.3.8 काम छिटो नहुनुका कारण:

जम्मा १६२२ जना उत्तरदाता मध्ये ८४० जनाले १ दिनमै काम सकिएको बताएका छन् भने ७८२ जनाले १ दिनमै आफ्नो काम नसकिएको बताएका छन् । काम समयमा नै नसकिनुका कारणवारे प्रश्न गर्दा गाविस सचिव नहुनु र गाविस कार्यालयमा भिडभाड हुनु दुई प्रमुख कारणको रूपमा व्यक्त गरिएको छ ।

तालिका नं.१४ काम छिटो नहुनुका कारण

कारण	लिंग		जम्मा	प्रतिशत
	महिला	पुरुष		
गाविस सचिव नहुनु	८५	२१३	२९८	३९।०
कागजपत्र नपुग्नु	५०	५५	१०५	१३।७
कर्मचारीको व्यवहार	१५	२०	३५	४।६
कार्यालयमा भिड हुनु	९४	१८९	२८३	३७।०
घुस नदिनु	२	३	५	।७
कर्मचारीसँग सम्बन्धित नातेदार नहुनु	१६	१७	३३	४।३
अन्य	५	१	६	।८
जम्मा	२६७	४९८	७६५	१००।०

चित्र नं. ३. काम छिटो नहुनुका कारण
Reason for not having work fast



3.3.५ कर्मचारीको व्यवहार :

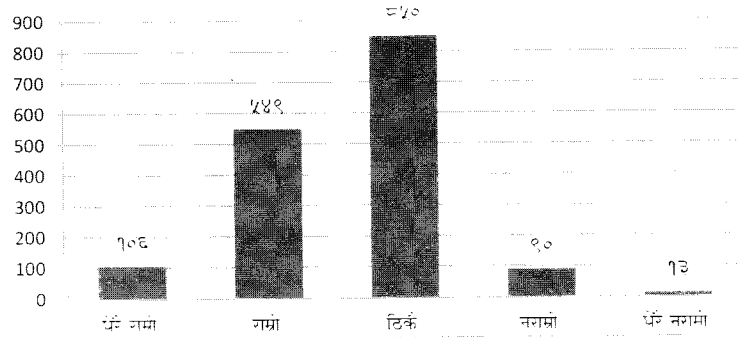
तालिका नं. १५ मा उल्लेख भए अनुसार बहुसंख्यक सहभागीलाई कर्मचारीको व्यवहार ठिकै लागेको छ । करिब ४० प्रतिशत सहभागीहरू कर्मचारीको व्यवहारबाट सन्तुष्ट देखिन्छन् भने ६४ प्रतिशत सहभागीहरू पूर्णतया असन्तुष्ट रहेका छन् । ५२.९ प्रतिशत लाई भने गाविसका कर्मचारीको व्यवहार ठिकै लागेको छ ।

तालिका नं.१५ कर्मचारीको व्यवहार

व्यवहार	संख्या	प्रतिशत
धेरै राम्रो	१०६	६.६
राम्रो	५४९	३४.१
ठिकै	८५०	५२.९
नराम्रो	९०	५.६
धेरै नराम्रो	१३	०.८
जम्मा	१६०८	१००।०

चित्र नं. ४, कर्मचारीको व्यवहार

Behave of Personnel



प्रस्तुत तथ्याङ्कको विश्लेषणले १०३ जना सेवाग्राहीहरू कर्मचारीको व्यवहारप्रति सन्तुष्ट नरहेको देखाउँछ। असन्तुष्टिका कारणवारे प्रश्न गर्दा कर्मचारीले गर्ने उपेक्षा एक प्रमुख कारणको रूपमा देखिएको छ। यसरी विश्लेषण गर्दा सेवाग्राहीको शैक्षिक स्तर र लिङ्गको कुनै प्रभाव रहेको भने देखिएन।

तालिका नं.१६ खराब व्यवहार र लैङ्गिक आधार

व्यवहार/कारण	लिंग		जम्मा	प्रतिशत
	महिला	पुरुष		
समयमा सूचना नहुनु	११	१४	२५	२४.३
भेदभाव	९	१४	२३	२२.३
उपेक्षा	१८	१५	३३	३२.०
कार्यालयमा नभेटिनु	४	९	१३	१२.६
अन्य	२	७	९	८.७
जम्मा	४४	५९	१०३	१००.०
Chi square value for independence = 4.33 with P-value = .3634				

तालिका नं. १७ खराब व्यवहार र शैक्षिक स्तर

व्यवहार	शिक्षा				जम्मा
	निरक्षर	साधारण लेख पढ	प्रवेशिका वा सो भन्दा माथि	थाहा छैन	
समयमा सूचना नहुनु	३	१६	६	०	२५
भेदभाव	४	१५	३	१	२३
उपेक्षा	७	२०	५	१	३३
कार्यालयमा नभेटिनु	५	४	४	०	१३
अन्य	१	६	२	०	९
जम्मा	२०	६१	२०	२	१०३

Chi square value for independence = 9.43 with P-value = .6661

करिव ३५ प्रतिशत सहभागीलाई कर्मचारीको व्यवहार खराब लाग्नुको कारणमा कर्मचारीसँग कुनै प्रकारको पूर्व चिनजान अथवा सम्बन्ध नरहनु रहेको छ। २१.४ प्रतिशतलाई आफू दलित समुदायको सदस्य भएकोमा यस्तो भएको भन्ने लागेको छ। साधारण लेखपढ मात्र गर्न सक्ने सेवाग्राहीलाई साक्षर र उच्च शिक्षा हासिल गरेका सेवाग्राही भन्दा नगम्रो व्यवहार गरिएको प्रस्तुत तथ्याङ्कले देखाएको छ।

तालिका नं १८ खराब र अति खराब कारण

कारण	समयमा सूचना नहुनु	भेदभाव	उपेक्षा	कार्यालयमा नभेटिनु	अन्य	जम्मा	प्रतिशत
गरिव हुनु	१	४	३	०	०	८	७.८
दलित हुनु	५	७	६	४	०	२२	२१.४
महिला हुनु	१	०	२	०	२	५	४.९
जनजाति हुनु	१	२	३	०	०	६	५.८
अशिक्षित हुनु	८	२	४	०	१	१५	१४.६
मधेसी हुनु	३	१	१	०	०	५	४.९
कर्मचारीको सम्बन्धी व्यक्ति नहुनु	४	७	१३	७	५	३६	३५.०
अन्य	२	०	१	२	१	६	५.८
जम्मा	२५	२३	३३	१३	९	१०३	१००.०

३५ प्रतिशत सहभागीहरूलाई गाविसका कर्मचारीहरूसँग आफ्नो पूर्व चिनजान तथा सम्बन्ध नभएका कारण आफूलाई खराब व्यवहार गरिएको भन्ने लागेको छ भने २१.४ प्रतिशतलाई आफू दलित समुदायको भएका कारण र १४.६ प्रतिशतलाई आफू अशिक्षित भएको कारण आफूलाई खराब व्यवहार गरिएको भन्ने लागेको कुरा तथ्याङ्कले देखाउँछ। तथ्याङ्क अनुसार खराब व्यवहारका मुख्य कारणहरू मध्ये गरिवी, तल्लो जाति र न्यून शैक्षिक योग्यता रहनु प्रमुख कारणका रूपमा देखिएको छ।

3.8 योजना र विकासका कामहरूको स्थिति :

3.8.9 वडा नागरिक मञ्चको गतिविधिहरूको सन्तुष्टि स्तर

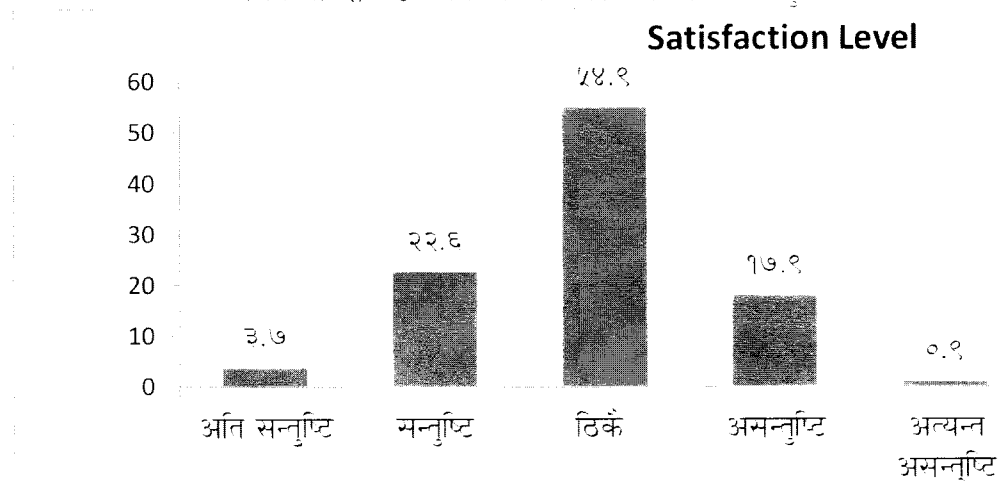
वडा नागरिक मञ्चको गतिविधिहरूको सन्तुष्टि स्तरमा ५४.९ प्रतिशत सहभागीले ठिकै भन्ने मत व्यक्त गरेका छन् भने १८.६ प्रतिशतले असन्तुष्टि व्यक्त गरेका छन् । तथ्याङ्कको विश्लेषणले यस सन्तुष्टिको स्तरमा शैक्षिक योग्यताको कुनै उल्लेखनीय प्रभाव रहेको पाइएन ।

तालिका नं.१९, वडा नागरिक मञ्चका गतिविधि र सन्तुष्टिको स्तर

सन्तुष्टि	साक्षरता				जम्मा	प्रतिशत
	निरक्षर	सामान्य लेख पढ्न सक्ने	प्रवेशिका वा सो भन्दा माथि	शाहा छैन		
अति सन्तुष्टि	०	१३	७	१	२१	३.७
सन्तुष्टि	८	७१	४१	९	१२९	२२.६
ठिकै	२६	१४५	१२०	२२	३१३	५४.९
असन्तुष्टि	९	४८	४४	१	१०२	१७.९
अत्यन्त असन्तुष्टि	०	४	१	०	५	०.९
जम्मा	४३	२८१	२१३	३३	५७०	१००.०

जम्मा १३८० जना सहभागी मध्ये ५७० जना सहभागीले मात्र वडा नागरिक मञ्चको गतिविधिबारे आफ्नो मत व्यक्त गरेका छन् । बाँकी सदस्यले कुनै पनि प्रतिक्रिया दिन चाहेनन् या उनीहरूसँग त्यस सम्बन्धी ज्ञान नै थिएन भन्ने कुरालाई यस अध्ययनले समेटेको छैन । २६.३ प्रतिशत सेवाग्राही वडा नागरिक मञ्चको गतिविधिसँग सन्तुष्ट छन् भने । १९ प्रतिशत सेवाग्राही असन्तुष्ट रहेका छन् । करिब ५५ प्रतिशत सेवाग्राहीलाई वडा नागरिक मञ्चको गतिविधि ठिकै लागेको छ ।

चित्र नं. ५, वडा नागरिक मञ्चको गतिविधि र सन्तुष्टि स्तर



३.४.२ एकीकृत योजना तर्जुमा समितिको प्राथमिकता

जम्मा १६८० जना सहभागीहरूमा गरिएको सर्वेक्षणमा सहभागी सेवाग्राही मध्ये ६६१ जनाले मात्र एकीकृत योजना तर्जुमाको प्राथमिकताबारे आफ्नो मन व्यक्त गरेका छन्। जसमध्ये ४३ प्रतिशतले राजनैतिक पार्टीहरूको आफ्नो प्राथमिकता अनुसार योजना छनोट हुने गरेको बताएका छन्।

तालिका नं. २० योजना छनोट

छनोट प्रक्रिया	आदिवासी जनजाति	ब्राम्हण क्षेत्री	मुस्लिम	दलित	मधेसी	जम्मा
प्राथमिकता अनुसार छनोट	१०१	९५	५५	२७	९	२८७
प्राथमिकताको ख्यालै नगरी	१०	३२	९	६	१	५८
राजनैतिक पार्टीको प्राथमिकतामा	८१	१२१	३२	४६	४	२८४
गाविस सचिव आफैले	६	१४	५	६	१	३२
जम्मा	१९८	२६२	१०१	८५	१५	६६१

तालिका नं. २१ योजना छनोट

छनोट प्रक्रिया	लिंग		जम्मा	प्रतिशत
	महिला	पुरुष		
प्राथमिकता अनुसार छनोट	८४	२०३	२८७	४३.४
प्राथमिकताको ख्यालै नगरी	८	५०	५८	८.८
राजनैतिक पार्टीको प्राथमिकतामा	१०२	१८२	२८४	४३.०
गाविस सचिव आफैले	१०	२२	३२	४.८
जम्मा	२०४	४५७	६६१	१००.०

४३.४ प्रतिशत सेवाग्राहीले एकीकृत योजना तर्जुमा समितिले निष्पक्ष रूपमा प्राथमिकताको आधारमा योजना छनोट गर्ने गरेको बताएका छन् भने लगभग उक्तकै संख्यामा योजना छनोटमा गाविस सचिव र प्रमुख राजनैतिक पार्टीले निष्पक्ष रूपमा नगर्ने गरेको बताएका छन्। केही प्रतिशत सेवाग्राहीले योजना छनोटमा प्राथमिकताको ख्यालै नगरी छनोट गरिने गरेको बताएका छन्।

तालिका नं. २२ योजना छनोट

छनोट प्रक्रिया	साक्षरता				जम्मा
	निरक्षर	साधारण लेखपढ गर्न सक्ने	प्रवेशिका वा सो भन्दा माथि	थाहा छैन	
प्राथमिकता अनुसार छनोट	२७	१४५	१०२	१३	२७
प्राथमिकताको ख्यालै नगरी	३	२५	२३	७	३
राजनैतिक पार्टीको प्राथमिकतामा	२३	१५१	९८	१२	२३
गाविस सचिव आफैले	२	१७	१३	०	२
जम्मा	५५	३३८	२३६	३२	५५

विजय विकास स्रोत केन्द्र

प्रस्तुत तालिकाको विश्लेषण गर्दा सबै शैक्षिक स्तरका सहभागीहरूले राजनैतिक पार्टीहरूको प्रभाव र उनीहरूका कार्यकर्ताको बलको आधारमा योजना छनोट हुने गरेको बताएका छन् ।

गाँऊ विकास समितिबाट विभिन्न शीर्षकमा विनियोजित बजेट सवालमा दुईवटै जिल्लाका सेवाग्राहीहरूको धारणा यस प्रकार रहेको छ ।

तालिका नं. २३ बजेट विनियोजन

गाँऊ विकास समिति अनुदान सञ्चालन कार्यविधि अनुसार	जिल्ला		जम्मा	प्रतिशत
	चितवन	बलपरासी		
थाहा छैन	३०९	६६१	९७०	५७।७
थाहा छ	२३०	१०१	३३१	१९।७
केही मात्रामा थाहा छ	१८९	६४	२५३	१५।१
विल्कुलै थाहा छैन	११२	१४	१२६	७।५
जम्मा	८४०	८४०	१६८०	१००।०

यस अध्ययनले धेरै जसो ५७.७ प्रतिशत सेवाग्राहीहरू लाई गाँऊ विकास समितिको बजेट विनियोजन प्रक्रिया बारे जानकारी नभएको देखाएको छ। मात्र १९.७ प्रतिशत सेवाग्राहीहरूलाई जानकारी भएको छ भने ७.५ प्रतिशतलाई कतिपय जानकारी नभएको १५.१ प्रतिशतलाई केही मात्रामा जानकारी भएको देखिन्छ। यसबाट झण्डै ८० प्रतिशत सेवाग्राहीहरू गाँऊ विकास समितिको बजेट विनियोजन प्रक्रिया बारे खासै जानकारी नभएको देखिएको छ।

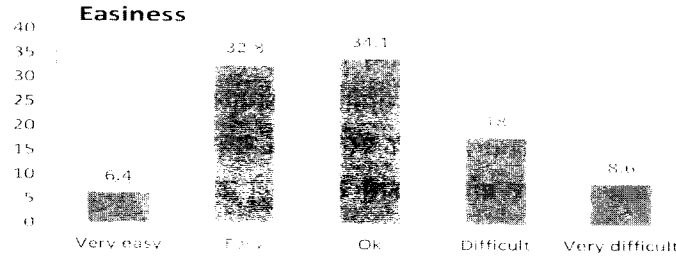
३.८ सामाजिक सुरक्षा भत्ताको अवस्था

१६८० जना सेवाग्राहीहरू मध्ये ५४५ जना सेवाग्राहीहरूले गाँऊ विकास समितिको कार्यालय वा अन्य वित्तीय संस्थाबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने बताएका थिए भने २६.६ प्रतिशतले आफूहरूलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिन जान कठिनाई परेको जानकारी गराएको थिए भने ३४ प्रतिशतले ठिकै भएको जानकारी गराएका छन्।

तालिका नं. २४ : सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिनका लागि सजिलो असजिलो

ठडै	नसजिलो	सजिलो	जम्मा	प्रतिशत
धेरै सजिलो	११	२४	३५	६.४
सजिलो	६०	११९	१७९	३२.८
ठिकै	६६	१२०	१८६	३४.१
असजिलो	३७	६१	९८	१८.०
अति असजिलो	१०	३७	४७	८.६
जम्मा	१८४	३६१	५४५	१००.०

चित्र नं. ६ सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिप्तका लागि सजिलो असजिलो



३.५ कार्यालयमा भएका सुविधाहरू र यसका कार्य

३.५.१ कार्यालयमा कर्मचारीको नियमित उपस्थिति

१६८० जना उत्तरदाता मध्ये २१ जनाले यस विषयमा कुनै प्रकारको सूचना दिएका छैनन् भने १६५९ जना मध्ये ४४.९ प्रतिशतले कर्मचारी समयमा आउने बताएका छन् । जबकी ३०.५ प्रतिशतले कहिलेकाही समयमा आउने बताएका छन् भने झण्डै १३ प्रतिशत उत्तरदाताले उपस्थिति नियमित नभएको बताएका छन् । समयमा करिब ५५ प्रतिशत सेवाग्राहीहरूले कर्मचारीहरू कुनै न कुनै रूपमा अनियमित रहेको बताएका छन् ।

तालिका नं. २१ कार्यालयमा कर्मचारीको नियमितता

वर्णन	संख्या	प्रतिशत
नियमित उपस्थिति	७४५	४४.९
धेरै जसो उपस्थित हुने	५०६	३०.५
नियमित उपस्थित नहुने	१६४	९.९
कार्यालय समयमा उपस्थित नहुने	४७	२.८
थाहा छैन	१९७	११.९
जम्मा	१६५९	१००.०

३.५.२ नागरिक बडा पत्रको उपलब्धता

के तपाईंहरूको गाउँ विकास समितिको कार्यालयमा सबैले देखिने ठाउँमा नागरिक बडा पत्र राखिएको छ ? भनी सोधिएको प्रश्नमा, ५८ प्रतिशत सेवाग्राहीहरूले छ भन्ने जवाफ दिएका थिए भने ६.१ प्रतिशतले आफ्नो कार्यालयमा नागरिक बडा पत्र नभएको जनाउनुका साथै लगभग ३६ प्रतिशतले आफूहरूलाई जानकारी नभएको बताएका छन् ।

तालिका नं. २३ नागरिक बडापत्रको उपलब्धता

सुविधा ठाउँमा	संख्या	प्रतिशत	सुविधा ठाउँमा	संख्या	प्रतिशत
छ	२८१	६९.४	छैन	१०२	६.१
छैन	१०	८३	थाहा छैन	६०३	३५.९
थाहा छैन	३०१	३८२	जम्मा	१६८०	१००.०
जम्मा	५०१	११५९			

विजय विकास स्रोत केन्द्र

3.५.3 मध्यस्थकर्ताको सहयोग

गाँऊ विकास समितिको कार्यालयमा कुनै काम लिएर आफू एकलै जादा काम नबन्ने तर त्यही काम समाजको कुनै लक्ष्यप्रतिष्ठ व्यक्ति लिएर जादा बन्ने गरेको छ कि छैन भनी सोधिएको प्रश्नमा अभै पनि ४० प्रतिशत सेवाग्राहीहरूले आफ्नो गाँऊ विकास समितिको कार्यालयमा यस्तो अवस्था रहेको बताएका छन् । १४ वटा गाँऊ विकास समितिका कार्यालय मध्ये यस्तो कार्य सबभन्दा बढी प्रतापपुर गाँऊ विकास समितिमा हुने गरेको र सबभन्दा कम जगतपुर गाँऊ विकास समितिको कार्यालयमा हुने गरेको देखिएको छ ।

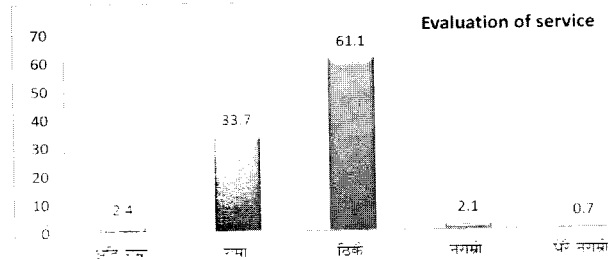
तालिका नं. २७: गाँऊ विकास समिति तहमा देखिएको अवस्था

गाँऊ विकास समिति	उत्तरदाताको संख्या	प्रतिशत
कल्याणपुर	२२	३.१
बगौडा	७५	१०.६
गर्दी	३७	५.२
मेघौली	३६	५.१
शक्रनगर	२०	२.८
जगतपुर	१०	१.४
पटिहानी	९०	१२.७
माकर	७१	१०.०
दाउन्नेदेवी	७७	१०.९
रूपौलिया	११	१.६
प्रतापपुर	११६	१६.४
सोमनी	१६	२.३
जहदा	५४	७.६
जमुनिया	७४	१०.४
जम्मा	७०९	१००.०

3.५.3 गाउँ विकास समितिको समग्र सेवाको मूल्याङ्कन

१६८० जना सेवाग्राहीमा गरिएको अध्ययनले ६१.१ प्रतिशतले आफूले पाएको सेवा ठिकै बताएका छन् जसको अर्थ राम्रो पनि होइन र नराम्रो पनि होइन । त्यस्तै गरी २.८ प्रतिशतले अति नै नराम्रो महसुस गरेका छन् भने अन्यको धारणा तल तालिकामा उल्लेख गरे बमोजिम रहेको छ ।

चित्र नं. ७: गाँऊ विकास समितिको समग्र सेवाको मूल्याङ्कन



विजय विकास स्रोत केन्द्र

गाँऊ विकास समितिबाट प्रदान गर्दै आएको समग्र सेवाको मुल्याङ्कन ५ भागमा विभाजन गरेर गरिएको थियो । जसमा अतिराम्रो भनेको ८० देखि १०० प्रतिशत सेवा राम्रो छ भन्ने बुझिन्छ भने क्रमशः राम्रोले ६० देखि ८०, ठिकैले ४० देखि ६०, नराम्रोले २० देखि ४० र अति नराम्रोले २० प्रतिशत भन्दा कम गुणस्तर भएको जनाउँछ । त्यसैले यस अध्ययनका बहुसंख्यक सहभागी ६१.१ प्रतिशत सेवाग्राहीले आफूले लिएको सेवा वा सेवाप्रदायक कार्यालयको गुणस्तरको ठिकै भएको जनाएका छन् । गाँऊ विकास समिति तहमा सेवाको स्तर निम्न अनुसार रहेको छ ।

तालिका नं. २८. समग्र सेवाको मुल्याङ्कन, नवलपरासी

गाँऊ विकास समिति	सेवाको समग्र अवस्था					जम्मा
	अति राम्रो	राम्रो	ठिक	नराम्रो	अति नराम्रो	
माकर	०	४२	७६	२	०	१२०
दाउन्नेदेवी	०	५	११३	२	०	१२०
रूपौलिया	१	८७	३१	१	०	१२०
प्रतापपुर	९	४४	१	४	२	१२०
सोमनी	१८	४८	४	३	७	१२०
जहदा	४	३८	७५	३	०	१२०
जमुनिया	१	३७	७७	४	१	१२०
जम्मा	३३	३०१	४७७	१९	१०	८४०

तालिका नं. २९. समग्र सेवाको मुल्याङ्कन, चितवन

गाँऊ विकास समिति	सेवाको समग्र अवस्था					जम्मा
	अति राम्रो	राम्रो	ठिक	नराम्रो	अति नराम्रो	
कल्याणपुर	०	६४	५६	०	०	१२०
वगौडा	०	०	१२०	०	०	१२०
गर्दी	०	१९	९५	६	०	१२०
मेघौली	०	३६	८४	०	०	१२०
शुक्रनगर	१	३६	८१	१	१	१२०
जगतपुर	५	४५	६७	३	०	१२०
पटिहानी	१	६४	४८	७	०	१२०
जम्मा	७	२६४	५४९	१७	१	१२०

खण्ड घ

४. निष्कर्ष, मुख्य सिकाई र सुभावहरू

४.१ निष्कर्ष

यस अध्ययनले गाँऊ विकास समितिहरूले आफ्ना नागरिकहरूलाई प्रदान गर्दै आइरहेको सेवालाई खासै नराम्रो मानेको देखिँदैन । तर पनि बहुसंख्यक नागरिकहरूले सेवालाई ठिकै मानेको देखिएको छ । यस अध्ययनमा ठिकैको अर्थ नत यो सेवा अति राम्रो वा राम्रो छ नत नराम्रो वा अति नराम्रो छ भन्ने जनाउछ । यसको अर्थ भण्डै ३१ प्रतिशत नागरिकहरूले सेवाको बारेमा तटस्थ वा औसत खालको जवाफ दिएका छन् । जसमध्ये २.८ प्रतिशत नागरिक सेवा प्रदायक संस्थाबाट आफूले पाएको सेवाबाट पूर्णरूपमा असन्तुष्ट छन् भने मात्र ३३.१ प्रतिशत नागरिकले गाँऊ विकास समितिबाट लिएको सेवाबाट सन्तुष्ट रहेको जानकारी गराएका छन् । सम्पूर्ण परिणामलाई मध्य नजर गर्दा सेवाग्राहीहरूले आफूले पाएको सेवालाई त्यति नराम्रो नभने तार्पनि ३१ प्रतिशत नागरिकले ठिकै मान्नुले हाल सार्वजनिक निकायमा रहेर सेवा प्रदान गर्दै आएका सेवा प्रदायक प्रति नागरिकहरू सन्तुष्ट रहेको मान्न सकिँदैन । अध्ययनका क्रममा हामीले निर्धारण गरेका ५ वटा विकल्पहरू मध्ये ठिकै भन्ने विकल्पले नागरिकले पाएको सेवामा सन्तुष्टिको स्तर ४० देखि ६० प्रतिशत छ भन्ने बुझ्न सकिन्छ । अझै अर्को अर्थमा भन्नुपर्दा नागरिकहरूले मध्यम गुणस्तरको सेवा पाएको बुझ्न सकिन्छ । यसबाट सेवाको गुणस्तरलाई हेर्दा सन्तुष्ट भए र बस्ने अवस्था छैन र सुधार गर्नुपर्ने धेरै कुराहरू रहेको देखिन्छ । यस अध्ययनबाट आएका केही मुख्य कुराहरू यस प्रकार रहेका छन् :

- ५१.८ प्रतिशत नागरिकले समयमा सेवा पाएको देखिन्छ ।
- २५ प्रतिशत भन्दा बढी नागरिकलाई आफ्नो गाँऊ विकास समितिबाट सेवा लिनका लागि १ दिन समय बिनाउनु परेको देखिन्छ ।
- ३१ प्रतिशतले सेवा दिना हुनुको कारण सचिव कार्यालयमा समयमा उपस्थित नहुनु भनेका छन्, भने ३७ प्रतिशतले कार्यालयमा हुने भिडका कारण सेवामा ढिलाइ हुने गरेको जनाएका छन् ।
- ५२.९ प्रतिशतले कर्मचारीको व्यवहारलाई ठिकै भनेका छन् भने ६.४ प्रतिशत सेवाग्राहीले नराम्रो भनेका छन् भने ४०.७ प्रतिशतले ठिकै मानेका छन् ।
- १६८० जना उत्तरदाता मध्ये १०३ जना सेवाग्राहीहरू कर्मचारीको सेवाबाट सन्तुष्ट छैनन् ।
- समान्यतया जातिय, शैक्षिक र लैङ्गिक आधारमा विभेद महसुस गरेको त्यती पाइएन तर पनि केही सेवाग्राहीहरूले आफू गरिव भएकोले, दलित भएकोले र क्रम पढेकाले कर्मचारीले राम्रो व्यवहार नगरेको जनाएका छन् ।
- वडा नागरिक मञ्चको कामबाट मात्र २६.३ प्रतिशत सेवाग्राहीहरू सन्तुष्ट छन् भने बाँकी ७३.७ प्रतिशत सन्तुष्ट नरहेको देखिन्छ ।
- ५५.६ प्रतिशत नागरिकले गाँऊ विकास समितिमा छनोट गरिने योजनाहरू एकीकृत योजन तर्जुमा समिति माफत गाँऊ विकास समिति अनुदान सञ्चालन कार्यविधिमा उल्लेख भए बमोजिम नहुने कुरा जनाएका छन् । राजनीतिक दलका प्रतिनिधिको प्रभाव बढी पर्ने जनाएका छन् ।
- भण्डै ८० प्रतिशत नागरिकलाई गाँऊ विकास समितिको बजेट विनियोजन प्रक्रियाबारे जानकारी नभएको ।
- ५५ प्रतिशत उत्तरदाताले कार्यालयका कर्मचारीहरू समयमा उपस्थित नहुने जनाएका छन् ।
- अझै पनि गाँऊ विकास समितिबाट सेवलिनने क्रममा समाजका प्रतिष्ठित व्यक्तिको भनसुन चल्ने

कुरा १६८० जना सेवाग्राही मध्ये ७०९ जनाले जनाएका छन् ।

- समग्रमा ३६.१ प्रतिशत सेवाग्राहीहरू आफूले पाएको सेवाबाट सन्तुष्ट छन् भने २.८ प्रतिशतले खराब भन्नुका साथै ६१.१ प्रतिशतले ठिकै मानेका छन् ।

४.२ मुख्य सिकाई

- अध्ययन गरिएको क्षेत्रमा अध्ययनपूर्व फैलिएको हल्ला जस्तो खराब अवस्था नभएको
- असन्तुष्ट सेवाग्राही भन्दा सन्तुष्ट सेवाग्राहीको संख्या बढी रहेको
- गाँऊ विकास समितिले प्रदान गर्ने सेवा अति राम्रो वा अति नराम्रो नभएको
- सेवाग्राहीहरू आफूले लिएको सेवाप्रति नै जानकारी नभएको
- धेरै जसो गाँऊ विकास समितिका सचिवहरू आफू नागरिकप्रति जवाफदेही हुन पर्ने भन्दापनि नागरिकहरू गाँऊ विकास समितिको कार्यालय प्रति जवाफदेही हुनु पर्दछ भन्ने मानसिकतामा रहेका
- कुनै गाँऊ विकास समितिका सचिवहरू आफ्ना कर्मचारीहरू महसुस गर्नुपर्ने ठाउँमा अर्कालाई दोष लगाएर उम्किन खोज्ने गरेको देखियो
- यस्ताखालका अध्ययन र सुझावहरू गाँऊ विकास समितिका कर्मचारीहरूलाई जवाफदेही बनाउन आवश्यक रहेको

४.३ सुझावहरू

अध्ययनलाई विश्लेषण र निरीक्षण गर्दा निम्न कुराहरूमा सुधार गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

क) विशिष्ट सुझावहरू

गाँऊ विकास समितिबाट प्रदान गरिने सेवालाई सेवाग्राहीहरूले त्यति राम्रो वा नराम्रो देखिदैन । तर सामाजिक जवाफदेहिता एवम् मानव अधिकारका दृष्टिकोणले हेर्दा कुनै पनि मानिसप्रति खराब व्यवहार हुनु हुँदैन । नेपाल सरकारले आफ्ना नागरिक प्रति आफ्ना कर्मचारीहरूलाई जवाफदेही बनाउनु पर्ने आवश्यक छ । त्यसैले आफ्ना कर्मचारीहरूलाई नागरिकप्रति जवाफदेही बनाउनका लागि विशेष योजना बनाई कार्यान्वयन गराउनु पर्दछ ।

ख) सामान्य सुझावहरू

अध्ययनलाई आधार मान्दा निम्न लिखित सुझावहरू दिनुपर्ने देखिन्छ :

- ४२ प्रतिशत सेवाग्राहीहरू आफू पाएको सेवा ढिला भएको जनाएकाले सेवालाई चुस्त दुरुस्त बनाउनका लागि या न कर्मचारी थप गर्नु पर्दछ, या कर्मचारीहरूलाई आवश्यक तालिम दिनु पर्ने देखिन्छ ।
- गाँऊ विकास समितिमा चुनावबाट छानिएका प्रतिनिधिहरू नभएकाले नागरिक वा विभिन्न संघ संस्थाले आयोजना गरेको कार्यक्रममा अतिथि वा प्रमुखका रूपमा उपस्थित हुनु पर्ने भएकोले स्थानीय निकायको चुनाव गराउन आवश्यक छ, जसले गाँऊ विकास समितिका सचिवको कामको बोझ कम भै नागरिकलाई प्रदान गरिने सेवामा सुधार आउने देखिन्छ ।
- मात्र ७ प्रतिशत जति सेवाग्राही आफूले पाएको सेवामा सन्तुष्ट रहेको र ९३ प्रतिशत जति सेवाग्राहीहरूमा आफूले पाएको सेवा प्रति कुनै न कुनै प्रकारको असन्तुष्टि रहेकोले कर्मचारीको व्यवहारमा सकारात्मक परिवर्तनका लागि आवश्यक तालिम वा अन्य कदम चाल्नु पर्ने देखिन्छ ।
- जातिय, शैक्षिक र लैङ्गिक आधारमा उल्लेखनीय विभेद नभए तापनि यसलाई पूर्णरूपमा निमूल गर्नु पर्ने देखिन्छ

विजय विकास स्रोत केन्द्र

- मात्र २६.३ प्रतिशत सेवाग्राहीहरू वडा नागरिक मञ्चको कार्य प्रति सन्तुष्ट भएको ७३.७ प्रतिशत नागरिक सन्तुष्ट नभएकोले सामाजिक परिचालनको यो कार्यक्रमलाई प्रभावकारी कार्यन्वयनका लागि विशेष योजनाका साथ अगाडि बढ्नु पर्दछ ।
- एकीकृत योजना तर्जुमा समितिद्वारा योजना छनोटका क्रममा राजनितिक दलका प्रतिनिधिहरूको अत्याधिक दबाव हुने भएकोले उक्त समितिलाई सक्षम बनाउनु पर्दछ ।
- कार्यालयमा कर्मचारीको उपस्थितिको अवस्था सन्तोषजनक नभएको ले कर्मचारी नियमितरूपमा समयमा कार्यालयमा उपस्थितिका लागि आवश्यक नीति निर्माण वा अनुगमनको व्यवस्था गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
- ८० प्रतिशत सेवाग्राहीहरू गाँऊ विकास समितिले विनियोजन गर्ने बजेट प्रक्रिया बारे जानकारी नभएकोले गरिव तथा पछाडि पारिएका समुदायको सहभागिता वृद्धिका लागि आवश्यक कदम चाल्नु पर्ने देखिन्छ ।
- १३८० जना सेवाग्राही मा ७०९ जना सेवाग्राहीले सेवा लिने कुरामा चिने जानेको वा समाजको प्रतिनिष्ठन व्यक्ति लिएर जानु परेको बताएका छन् । यसरी आफ्नै गाँऊ विकास समितिबाट सेवा लिदा अर्को मान्छेको भनसुन गर्नु पर्ने अवस्थाको अन्त्य गरिनु पर्दछ ।
- आफूले लिएको सेवा ३६.१ प्रतिशत सेवाग्राहीले राम्रो, ६१.१ प्रतिशतले ठिकै र २.८ प्रतिशतले नराम्रो मानेकाले, गाँऊ विकास समितिबाट प्रदान गरिने सेवा शतप्रतिशत राम्रो बनाउनका लागि सम्बन्धित निकायले आवश्यक कदम चाल्नु पर्दछ ।

अध्ययन टोली

प्रमुख सामाजिक जवाफदेहिता अध्ययनकर्ता : विरभद्र सापकोटा
सर्वेक्षण सुपरभाइजर : छविलाल न्यौपाने, शम्भु प्रसाद रेग्मी

गणक:

श्री ललित के.सी.
श्री रेणुकान्त अर्याल
श्री रमिता चौधरी
श्री गौतम ठाकुर
श्री चित्रकला चौधरी
श्री टिका ढकाल न्यौपाने
श्री लोकराज पोखरेल
श्री तुलसी कुमारी कुमाल
श्री अनिता न्यौपाने

श्री दुर्गा थापा
श्री धनकुमारी न्यौपाने
श्री शर्मिला चौधरी
श्री सगम के.सी.
श्री घनश्याम पोखरेल
श्री अम्पेक्षा चौधरी
श्री घनश्याम अधिकारी
श्री विष्णु प्रसाद न्यौपाने
श्री राजु काफ्ले

श्री सृजना थापा
श्री चिरन न्यौपाने
श्री अन्जु वरई
श्री छीलकुमारी चौधरी
श्री ईशा आचार्य
श्री सरिता पौडेल
श्री रतन बागदाश
श्री धनपति सापकोटा
श्री मीनाकुमारी बोटे

विशेष सहयोग

प्रा. डा. श्रीकृष्ण श्रेष्ठ
श्री योगराज दुङ्गना
श्री चिरन्जीवी आचार्य

श्री वसन्तराज लम्साल
श्री विजयलाल प्रधान

श्री खेमराज सापकोटा
श्री लक्ष्मी अधिकारी

सम्पर्क गरिएका निकायहरूको सूची

- जिल्ला विकास समितिको कार्यालय नवलपरासी
- जिल्ला विकास समितिको कार्यालय चितवन
- गाँऊ विकास समितिको कार्यालय, कल्याणपुर, चितवन
- गाँऊ विकास समितिको कार्यालय, गर्दी, चितवन
- गाँऊ विकास समितिको कार्यालय, बगौडा, चितवन
- गाँऊ विकास समितिको कार्यालय, जगतपुर, चितवन
- गाँऊ विकास समितिको कार्यालय, पटिहानी, चितवन
- गाँऊ विकास समितिको कार्यालय, शुकुनगर, चितवन
- गाँऊ विकास समितिको कार्यालय, मेधौली, चितवन
- गाँऊ विकास समितिको कार्यालय, माकर, नवलपरासी
- गाँऊ विकास समितिको कार्यालय, दाउन्नेदेवी, नवलपरासी
- गाँऊ विकास समितिको कार्यालय, रूपौलिया, नवलपरासी
- गाँऊ विकास समितिको कार्यालय, प्रतापपुर, नवलपरासी
- गाँऊ विकास समितिको कार्यालय, जहदा, नवलपरासी
- गाँऊ विकास समितिको कार्यालय, जमुनिया, नवलपरासी
- गाँऊ विकास समितिको कार्यालय, सोमनी, नवलपरासी

विजय विकास स्रोत केन्द्र

गैडाकोट, नवलपरासी

सार्वजनिक सेवाको सुदृढीकरणका लागि स्थानीय निकायको सबलीकरण कार्यक्रम सेवाग्राहीद्वारा सार्वजनिक सेवाको मूल्याङ्कन प्रतिवेदन पत्र

(Citizen Report Card)

प्रश्नावली

गाँऊ विकास समितिहरूबाट नागरिकहरूलाई प्रदान गरिने सेवाको अवस्था र सन्तुष्टि मापनका लागि तयार गरिएको जानकारी सङ्कलन फारम

(दृष्टव्य : यस प्रश्नमा सोधिएका सबै प्रश्नहरूको उत्तर गोप्य राखिने छ र यसको प्रयोग समष्टीगतरूपमा यस अध्ययन अनुसन्धानका लागि मात्र गरिने छ।)

खण्ड क: सेवाग्राहीको विवरण (स्वेच्छिक)

नाम : ठेगाना : उमेर :
वाइ न : टोल : जिल्ला :

साधारण जानकारी :

कृपया उपयुक्त उत्तरमा गोल्को घेरा लगाउनुहोस्।

लिङ्ग : क) महिला ख) पुरुष ग) अन्य

जात/जातियता :

क) आदिवासी जनजाति ख) दलित ग) ब्राह्मण/क्षेत्री
घ) मधेसी ड) मुस्लिम च) अन्य

शैक्षिक स्तर :

क) निरक्षर ख) साधारण लेखपढ ग) एस.एल.सी.
घ) १०+२/प्र.प्र तह ड) स्नातक तह च) स्नातकोत्तर वा सोभन्दा माथि

खण्ड ख: सिफारिस, कागजात प्रमाणित र पञ्जीकरण (व्यक्तिगत घटना दर्ता)

१) के तपाइले विगत ६ महिना भित्र १ पृष्ठ २०६९ देखि ३० जेठ २०७० सम्म गाँऊ विकास समितिबाट कुनै प्रकारका सेवाहरू लिनु भएको छ ?

क) छ ख) छैन

१.१ छ भने कुन काम ?

क) सिफारिस लिने ख) कागजात प्रमाणित गराउने ग) पञ्जीकरण

१.२ यदि सिफारिस लिनेकाम भएमा, के को सिफारिस ?

(सिफारिस नभए १.३ मा जानुहोस् र माथिका कुनै पनि नभए प्रश्न नं ७ मा जानुहोस्)

क) नागरिकता ख) विद्युत् जडान ग) घर बाटो खुलेको
घ) आय स्रोतको ड) सम्पत्ति मूल्याङ्कन च) काठ आपूर्ति गर्ने
छ) अपाङ्गताको ज) व्यहोरा प्रमाणित भ) देवी प्रकृतिक प्रकोप
ज) संस्था दर्ता ट) उद्योग दर्ता ठ) फर्म दर्ता

१.३ यदि कागजात प्रमाणित गराउने काम भएमा, के को प्रमाणित ?

(प्रमाणित गराउने काम नभएमा प्रश्न नं. १.४ मा जानुहोस्)

क) नाता ख) चार किल्ला ग) व्यहोरा घ) विद्युत मिटर
ड) पेन्सन च) अन्य

१.४ यदि पञ्जीकरणको काम भए?

के काम ? (छैन भने प्रश्न नं. २ मा जानुहोस्)

क) जन्म दर्ता ख) मृत्यु दर्ता ग) विवाह दर्ता
घ) वसाई सराई ड) सम्बन्ध विच्छेद च) अन्य

२. माथि प्रश्न नं. १ मा उल्लेख गरिएको भन्दा अन्य फरक सेवा केही लिनु भएको छ ?

क) छ ख) छैन

यदि सेवा लिनु भएको छ भने,

२.१ सेवा लिने प्रक्रिया कस्तो लाग्यो?

क) अति नै सजिलो ख) सजिलो ग) ठिकै
घ) भन्कटिलो ड) अति नै भन्कटिलो

३. उक्त काम/सेवा लिनेका लागि लागेको समय

क) तुरुन्तै ख) दिनभर लाग्यो ग) दुई दिन लाग्यो घ) दुई दिन भन्दा बढी लाग्यो

३.१ यदि तुरुन्तै नभएमा, किन तुरुन्तै नभएको होला ? (तुरुन्तै भएमा प्रश्न नं. ४ मा जानु होस्)

क) गाविसमा सचिव नभएर ख) आवश्यक कागज पत्र नपुगेर
ग) कर्मचारीले लापरवाही गरेर घ) कार्यालयमा भिड भएर
ड) घुस नदिएर वा दिन नसकेर च) कर्मचारीको आफ्नो मान्छे नभएर छ) अन्य

४. तपाईंले गाविसबाट सेवा लिने समयमा कर्मचारीको व्यवहार कस्तो पाउनु भयो ?

क) अति राम्रो ख) राम्रो ग) ठिकै घ) नराम्रो ड) अति नराम्रो

४.१ यदि अति राम्रो र राम्रो भएमा, कसरी त्यस्तो महसूस गर्नु भयो ?

क) हँसिलो भावमा सेवा दिएको ख) मिठो बोलेर सेवा दिएको
ग) सम्मानित व्यवहार देखाएको घ) सत्रैको काम पालै पालो गरेको

४.२ यदि नराम्रो वा अति नराम्रो भएमा, कस्रो खानको व्यवहार पाउनु भयो ?

क) समयमा केही कुराको जानकारी नगराउने ख) पक्षपाती व्यवहार गर्ने
ग) वास्ता नगर्ने घ) असामान्य व्यवहार देखाउने ड) कार्यक्षमता नवस्ने
च) अन्य

४.३ नराम्रो वा अति नराम्रो व्यवहार गर्नुको कारण के हो जसो लाग्छ ? सेवाग्राही.....

क) गरिव भएकोले ख) दलित भएकोले ग) महिला भएकोले
घ) एकल महिला भएकोले ड) जनजाति भएकोले च) अर्शाश्रित भएकोले
छ) मधेसी भएकोले ज) पहाडिया भएकोले झ) अपाङ्गता भएकोले
ञ) आफ्नो मान्छे नभएकोले ट) अन्य

५. तपाईंको गाँऊ विकास समितिबाट दिने सिफारिस, दर्ता, प्रमाणित एवम् पञ्जीकरण आदि कामका लागि लिने शुल्कका बारेमा जानकारी छ ?

क) छ ख) छैन ग) छैन

विज्ञान विकास सं.१ केन्द्र

- ५.१ यदि जानकारी छ वा अलि अलि जानकारी छ भने, गाँऊ विकास समितिबाट दिने सिफारिस, दर्ता, प्रमाणित आदि कामका लागि लिने शुल्कको दर यहाँलाई कस्ता लागेको छ?
- क) उचित छ ख) अनुचित ग) ठिकै छ
६. यहाँले गाँऊ विकास समितिबाट सेवा लिने क्रममा नियममा उल्लेख भए भन्दा बढी रकम तिर्नु भएको छ ?
- क) छ ख) छैन
- ६.१ यदि छ भने ? (अतिरिक्त रकम तिर्नु परेको छैन भने प्रश्न नम्बर ७ मा जानुहोस्)
- क) नगद ख) जिन्सी
- ६.२ नगद भएमा
- क) रु १०० भन्दा कम ख) रु १०१ देखि ५०० सम्म ग) रु ५०१ देखि १००० सम्म
- घ) रु १००१ भन्दा माथि
- ६.३ जिन्सी भएमा
- क) घ्यू, तेल, सागपात, अन्न ख) कुखुरा, हाँस, परेवा ग) माछा, घाँगी
- घ) चोक्रा, राँगा ड) अन्य

खण्ड ग: विकास निर्माण/योजना तर्जुमा

७. तपाईंलाई स्थानीय शासन तथा सामुदायिक विकास कार्यक्रम (LGCDDP) बारे जानकारी छ ?
- क) जानकारी छ ख) अलिअलि जानकारी छ ग) जानकारी छैन
- ७.१ यदि जानकारी छ वा अलिअलि जानकारी छ भने, वडा नागरिक मञ्चका बारेमा जानकारी छ ? जानकारी छैन भने प्रश्न नं. १० मा जानुहोस्।
- क) जानकारी छ ख) अलिअलि जानकारी छ ग) जानकारी छैन
- ७.२ यदि जानकारी छ वा अलिअलि जानकारी छ भने, यस वडा नागरिक मञ्चले वडामा गर्ने क्रियाकलापका सम्बन्धमा कतिको सन्तुष्ट हुनुहुन्छ ?
- क) अति सन्तुष्ट छु ख) सन्तुष्ट ग) ठिकै सन्तुष्ट छु
- घ) असन्तुष्ट ड) अति असन्तुष्ट
८. बस्ती स्तरको भेलाले योजना छनोट गरी वडा नागरिक मञ्चमाफत एकीकृत योजना तर्जुमा समितिमा पेश गरेका योजनाहरू सम्बन्धित बस्तीको विकासका लागि कतिको पर्ने गरेका छन् ?
- क) नियम अनुसार पर्ने गरेका छन् ख) थाहा छैन ग) पर्ने गरेका छैनन्
- ८.१ बस्ती स्तरमा योजना निर्माण गरी पेश गर्नु पर्ने व्यवस्थाले समुदाय स्तरमा कस्तो प्रभाव पारेको छ ?
- क) अति राम्रो ख) राम्रो ग) ठिकै घ) नराम्रो ड) अति नराम्रो
९. एकीकृत योजना तर्जुमा समितिले योजनाको छनोट गरी पास गर्दा प्रथामिताका आधारमा गछन् कि गर्दैनन् ?
- क) प्राथमिकताका आधारमा पास गछन् ख) प्रथामिकतालाई बास्ना गर्दैनन्
- ग) दलहरूको भनसुनका आधारमा पास गछन् घ) सचिवले बनाएको योजनाहरूमात्र पास गछन्
१०. संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयमार्फत गाँऊ विकास समितिमा आउने अनुदान रकम कुन कुन लक्षित समूहका लागि प्रतिशत छुट्याउनु पर्दछ थाहा छ ? (यदि थाहा छैन भने, प्रश्न नं १२ मा जानुहोस्)

- क) थाहा छ, ख) थाहा छैन, ग) अलिअलि थाहा छ, थाहा छ वा अलिअलि थाहा छ भने,
- १०.१ कसका लागि छुट्याउनु पर्दछ ?
 क) महिला, ख) बालबालिका, ग) विपन्न, लोपउन्मुख, पिछडावर्ग, सीमान्तकृत आदि
 घ) माथिका सबै, ड) माथिका कुनै पनि होइनन्
११. लक्षित समुदायका लागि छुट्याइएको अनुदान रकम गाँऊ विकास समिति अनुदान सञ्चालन कार्यविधिमा व्यवस्था भए बमोजिम छुट्याउने गरेको छ ? (छुट्याउने गरेको छैन भने प्रश्न नं. १२ मा जानुहोस्)
 क) छुट्याउन गरेको छ, ख) अलिअलि छुट्याउन गरेको छ, ग) छुट्याउन गरेको छैन
- ११.१ अलिअलि छुट्याउन गरेको छ वा छुट्याउने गरेको छैन भने, के काम मा खर्च गर्ने गरेको छ ?
 क) गाविसका भौतिकपूर्वाधार निर्माणका लागि, ख) खुल्ला दिशा मुक्त क्षेत्र घोषणाका लागि
 ग) शिक्षकको तलब, घ) गाविसमा थप कर्मचारीको तलबका लागि, ड) अन्य
१२. तपाईंको गाविसले वार्षिकरूपमा सामाजिक लेखा परीक्षण गर्ने गरेको छ ?
 क) छ, ख) थाहा छैन, ग) छैन
 वार्षिकरूपमा सामाजिक लेखा परीक्षण गर्ने गरेको छ भने, यदि थाहा छैन भने प्रश्न नं. १३ मा जानुहोस्)
- १२.१ कसरी ?
 क) आमरूपमा गाँऊ भेला बोलाएर, ख) राजनितिक दलका प्रतिनिधिहरू बोलाएर
 ग) कागजीरूपमा प्रक्रिया मात्र पूरा गरेर घ) कोठामा सटाकसुटुक
 ड) केही थाहा नै हुँदैन
१३. तपाईंको गाविसमा गाँऊ परिषद् हुने गरेको छ ?
 क) छ, ख) छैन, ग) थाहा छैन
 गाँऊ परिषद् हुने गरेको छ भने, यदि थाहा छैन भने प्रश्न नं. १४ मा जानुहोस्)
- १३.१ कसरी ?
 क) आमरूपमा गाँऊ भेला बोलाएर, ख) राजनितिक दलका प्रतिनिधिहरू बोलाएर
 ड) थाहा छैन, ग) कागजीरूपमा प्रक्रिया मात्र पूरा गरेर
 घ) कोठामा सटाक सुटुक केही थाहा नै हुँदैन
- खण्ड घ: सामाजिक सुरक्षा भत्ता**
१४. तपाईंलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता बारे जानकारी छ ?
 क) जानकारी छ, ख) जानकारी छैन
- १४.१ तपाईंको परिवारमा कसैले सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउनु हुन्छ ?
 क) पाउने गरेको छ, ख) पाउने गरेको छैन
 पाउनु हुन्छ भने, (यदि पाउनु हुँदैन भने, प्रश्न नं. १५ मा जानुहोस्)
- १४.२ सामाजिक सुरक्षा भत्ता कहाँ लिन जानु पर्दछ ?
 क) गाविस कार्यालयमा, ख) बडान न्याएर दिन्छन्, ग) वैकमा, घ) घरमै न्याएर दिन्छन्
- १४.३ तपाईंले सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिन जाने ठाउँ तपाईंको घरदेखि कति दूरीमा पर्दछ ?
 क) १ कि.मि. भित्र, ख) १-२ कि.मि. भित्र

- ग) ६-१० क.मि. भित्र घ) ११ कि.मि. भन्दा टाढा
- १४.४ तपाईंलाई सामाजिक सुरक्षा भत्ता लिन जानका लागि कतिको सजिला महसुस गर्नु भएको छ ?
 क) एकदमै सजिलो ख) सजिलै छ ग) ठिकै छ
 घ) असजिलो छ ड) अति नै असजिलो छ
- १४.५ तपाईंको गाविसमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता आए नआएको कसरी थाहा पाउनु हुन्छ ?
 क) गाविसले टोल टोलमा सूचना टाँस्छ ख) छिमेकीबाट ग) रेडियोबाट
 घ) आफैँ सोधखोज गर्नुपर्छ ड) थाहा नपाएर छुट्टै च) घोस हाल्छन्
 छ) सामाजिक परिचालक मार्फत ज) वडा नागरिक मञ्च मार्फत झ) अन्य
- १४.६ यहाँले समाजिक सुरक्षा भत्ता मासिकरूपमा कति प्राप्त गर्नुहुन्छ ? मासिक रु.....
- १४.७ कुन लक्षित समुदाय अन्तर्गत
 क) जेष्ठ नागरिक ख) एकल महिला ग) अपाङ्गता भएकोले (पूर्ण/आंशिक)
 घ) लोपोन्मुख ड) दलित बाल बालिका च) अन्य

खण्ड ड: गाविसको अवस्था

१५. तपाईंको गाविस भवन सबैलाई पाएक पर्ने ठाउँमा छ की छैन ?
 क) छ ख) छैन ग) थोरैलाई मात्र पाएक पर्दैन
१६. तपाईंको गाविसमा कर्मचारीहरूले काम गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक पूर्वाधारहरू छन् ?
 क) छन् ख) छैनन्
 ग) काम चलाउ छन् घ) थाहा छैन
१७. तपाईं गाविस कार्यालयमा गएको बेला सम्बन्धित अधिकारी भेटिन्छन् ?
 क) नियमितरूपमा भेटिन्छन् ख) कहिले कहिले मात्र भेटिन्छन्
 ग) भेटिँदैनन् घ) प्राय जसो भेटिन्छन्
१८. गाविस कर्मचारी कार्यालय समयमा कार्यालयमा नियमितरूपमा उपस्थित भएको पाउनु भयो ?
 क) नियमितरूपमा उपस्थित हुन्छन् ख) प्राय: जसो नियमित हुन्छन्
 ग) धेरैजसो नियमित हुँदैनन् घ) आउने जाने समयको वास्ता गर्दैनन् ड) थाहा छैन
१९. यहाँले गाविसबाट सिफारिस वा प्रमाणित कागजातहरू तपाईंको अवस्था छ ?
 क) छ ख) छैन छ भने, के कारणले.
 (यदि छैन भने प्रश्न नं. २० मा जानुहोस्)
 क) बुवा नभएकोले ख) बुवा-आमाको विवाह दर्ता नभएकोले
 ग) बसाई सराइको कागजात नभएकोले घ) आमा-बुवा दुवै नभएकोले ड) अन्य
२०. गाविस कार्यालयमा आवश्यक कागजात कस्तो अवस्थामा छन् ?
 क) सजिलै प्राप्त गर्न सकिने ख) लथालिङ्ग अवस्थामा
 ग) आवश्यक कागजात नै नभएको
२१. यहाँको गाविसमा सबैले देख्ने ठाउँमा नागरिक बडापत्र राखिएको छ कि छैन ?
 क) छ ख) छैन ग) थाहा छैन
२२. गा.वि.स. लाई खुल्ला दिशामुक्त क्षेत्र घोषणा गर्ने कार्यक्रम अन्तर्गत गाविसबाट प्रदान गरिने सहयोग र व्यवहार कस्तो छ ?

- क) अति राम्रो ख) ठिकै ग) अति नै नराम्रो
घ) राम्रो ड) नराम्रो
२३. कुनै सेवा लिनका लागि गाविसमा आफू एकलै जाँदा काम नबन्ने तर उही काम समाजको प्रतिष्ठित व्यक्ति लिएर जाँदा बन्ने कसको छ ?
क) बन्ने गरेको छ ख) बन्ने गरेको छैन
२४. विपद् वा दैवी प्रकोपका समयमा तत्कालिन राहत जुटाउने विषयमा यहाँको गाँऊ विकास समितिको अग्रसरता कस्तो पाउनु भएको छ ?
क) अति राम्रो ख) राम्रो ग) ठिकै घ) नराम्रो
ड) अति नै नराम्रो च) अहिले सम्म त्यस्तो परेको छैन
२५. समग्रमा गाविसका सेवाहरूको गुणस्तर कसरी मूल्याङ्कन गर्नु भएको छ ?
क) अति राम्रो ख) राम्रो ग) ठिकै घ) नराम्रो ड) अति नै नराम्रो
२६. गाविसका सेवाहरूको गुणस्तर सुधार गर्न के के सुझावहरू छन् ? (बढीमा तीनवटा मात्र)
क) ख) ग)

सर्वेक्षण मिति :

सर्वेक्षकको नाम :

हस्ताक्षर:

धन्यवाद ।

अनुसूची : ४

प्रश्नावली

नाम : ठेगाना : लिङ्ग : उमेर :
जात : अर्थिक अवस्था : शिक्षा : पेशा :

उद्देश्य : सार्वजनिक सेवाहरूको गुणस्तरबारे सेवाग्राहीको धारणा पत्ता लगाउने

- तपाईं विगत ६ महिनामा सेवा प्राप्त गर्ने कुनै कार्यालयमा जानु भएको थियो ?
क) स्वास्थ्य कार्यालय ख) कृषि कार्यालय ग) खानेपानी घ) शिक्षा ड) अन्य
- तपाईं त्यस कार्यालयमा पुग्दा त्यहाँ रहेका कर्मचारीको व्यवहार कस्तो लाग्यो ?
क) धेरै राम्रो ख) राम्रो ग) ठिक घ) नराम्रो ड) धेरै नराम्रो
- तपाईंले सरकारी कार्यालयबाट प्रवाह हुने सूचना सरल तरिकाले उपलब्ध भयो वा भएन ?
क) भयो ख) भएन
- तपाईंको काममा लाग्ने समय प्रति तपाईं कतिको सन्तुष्ट हुनुहुन्छ ?
क) धेरै सन्तुष्ट ख) सन्तुष्ट ग) ठिकै घ) असन्तुष्ट ड) धेरै असन्तुष्ट
- तपाईं आफ्नो काम गर्नको लागि कसको सहयोग लिनु भयो ?
क) आफै ख) गाँऊका ठाउँ ग) मध्यस्त घ) नानामा पढेलेखेको व्यक्ति

उद्देश्य : सेवा प्रदायक कार्यालय प्रति सेवाग्राहीको गुनासाहरू पत्ता लगाउने ।

- सेवा प्रदान गरिने कार्यालयबाट सेवा लिन तपाईं कतिको सन्तुष्ट हुनु भयो ?
क) धेरै सन्तुष्ट ख) सन्तुष्ट ग) ठिकै घ) असन्तुष्ट ड) धेरै असन्तुष्ट
- कार्यालयको भौतिक अवस्था कस्तो पाउनु भयो ?
क) राम्रो ख) उपयुक्त ग) ठिकै घ) अनुपयुक्त

३. पाठे जस त के ऋ -

३. कार्यालयको कर्मचारीका कार्यशैली कस्तो पाउन भयो ?
क) सकारात्मक ख) ठिकै ग) नकारात्मक
४. तपाईंको गुणस्तरलाई ज्ञायावस्थले कतिको हदसम्म सुनेको छ ?
क) धेरै हद सम्म ख) ठिकै ग) सुन्दै सुनेको छैन

उद्देश्य : सेवा प्रदायक कार्यालयमा भएको अनियमितता प्रति सेवाग्राहीहरूको धारणा पत्ता लगाउने

१. जुन कामको लागि तपाईं जानु भएको थियो त्यस सम्बन्धमा प्रक्रिया/प्रावधान थाहा थियो ?
क) थियो ख) थिएन

२. तपाईंले सेवा प्राप्त गर्न जाँदा सोचे जस्तो भयो ?
क) भयो ख) भएन ग) ठिकै

३. तपाईंले सेवा प्राप्त गर्न जाँदा अरुलाई जस्तै व्यवहार पाउनु भयो ?
क) पाएँ ख) पाइनँ

४. तपाईंले सेवा प्राप्त गर्न जाँदा अतिरिक्त रकम तिर्नु भयो ?
क) तिरँ ख) तिरिनँ

५. तिर्नु भएको हो भने के को लागि तिरेको हो थाहा छ ?
क) छ ख) छैन

कति रकम तिर्नु भयो ?

उद्देश्य : सार्वजनिक सेवाको औचित्य बारेमा सेवाग्राहीको धारणा

१. सरकारी कार्यालयको कुन कुन पक्षमा सन्तुष्ट हुनुहुन्छ ?
क) कर्मचारीको मिलनसारिता ख) कार्यालयको सूचनाप्रवाह प्रणाली
ग) कार्यालयको सरसफाइ घ) समयमै सेवा प्राप्त गर्न सकिने
२. सरकारी कार्यालयको सेवामा गुणस्तरियतामा कति हद सम्म सन्तुष्ट हुनुहुन्छ ?
क) धेरै सन्तुष्ट ख) सन्तुष्ट ग) ठिकै घ) असन्तुष्ट इ) धेरै असन्तुष्ट
३. सरकारी कार्यालयको सेवामा आवश्यक परिवर्तनको महसुस गर्नु भएको छ ?
४. यो सेवा दिने कार्यालय यहाँ नभएको खण्डमा कहाँबाट सो सेवा प्राप्त गर्नु हुन्थ्यो ?
.....

उद्देश्य : सार्वजनिक सेवा र सेवाप्रदायक संस्थाको सेवाग्राहीको धारणाका आधारमा स्थिति पत्ता लगाउने

१. तपाईंलाई सार्वजनिक सेवाप्रदान गर्ने संस्थाले दिने सेवाको बारेमा जानकारी छ ?
क) छ ख) छैन
२. ती सेवाहरूबाट तपाईं कतिको सन्तुष्ट हुनुहुन्छ ?
क) धेरै सन्तुष्ट ख) सन्तुष्ट ग) ठिकै घ) असन्तुष्ट इ) धेरै असन्तुष्ट
३. सेवा प्रदायक सार्वजनिक संस्थामा तपाईंको पहुँच कस्तो छ ?
क) समान ख) असमान
४. सेवा प्रदायक संस्थाको वातावरण कस्तो थियो ?
क) धेरै सफा ख) सफा ग) जोड्द घ) धेरै फोहोर
५. सेवाप्रदायक संस्थामा सेवाको लागि तपाईंले कतिको धाउनु पर्यो ?
क) एक पटक ख) दुई पटक ग) तीन पटक घ) धेरै पटक

विजय विकास स्रोत केन्द्र एक परिचय

विजय विकास स्रोत केन्द्र वि.सं. २०३६ साल आषाढ २६ गते विजय युवा क्लबका नामले एक स्वावलम्बी समूहको रूपमा स्थापना भएको संस्था हो । यस संस्थाले संस्था विकासका विभिन्न चरणहरू पार गर्दै वर्तमानमा आइपुग्दा सिर्जनशिलताको अवस्था अर्थात् राष्ट्रिय स्तरको गैरसरकारी सामाजिक विकास संस्थाको रूपमा आफूलाई स्थापित गरेको छ । काम र अनुभवको सन्दर्भमा हिमाल, पहाड र तराई तीनै क्षेत्रको अनुभव लिएको छ भने काम गर्ने क्रममा पनि आफ्नै मुख्य कार्यक्रमहरू र साभेदारी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरेर आफूलाई दीगो रूपमा स्थापित गर्न निरन्तर लागि परेको छ । बाह्य आर्थिक सहयोग बिना आफ्नै बल र पौरखले चेतना सदन निर्माण र परिचालन, विकू बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाको स्थापना गरी लघु वित्तको क्षेत्रमा सफल प्रयोग विकू वचत, सहकारीताको माध्यमबाट विद्यालय, सामुदायिक रेडियो सञ्चालन र लघुवित्त वित्तिय संस्थाको स्थापना तथा विभिन्न कल्याणकारी कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी एकिकृत रूपमा विकासका प्रकृत्यालाई अगाडि बढाएको छ भने विभिन्न साभेदार संस्थाहरूसँगको साभेदारीमा देशका विभिन्न जिल्लाहरूमा शिक्षा, खानेपानी तथा सरसफाई, स्वास्थ्य, शुसासन, भौतिक निर्माण, अय वृद्धि कार्यक्रम, क्षमता बिकास, बाल श्रमिकहरूको अवस्थामा सुधार कार्यक्रम, गरिवी न्यूनिकरण, स्थानिय सीप र स्रोतको परिचालन आदि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै स्थानीय तहबाट राष्ट्रियस्तरमा आफूलाई उभ्याउन सफल भएको छ । विगत ३४ वर्षदेखि निरन्तर सामाजिक परिचालन र सामाजिक विकास समर्पित संस्थाको रूपमा विजय विकास स्रोत केन्द्रको नाम परिचित छ ।

संस्थाको परिकल्पना तथा द्येय

क) परिकल्पना :

समतामूलक, शान्तिपूर्ण, समृद्ध र अन्तरनिर्भर समाज

ख) द्येय :

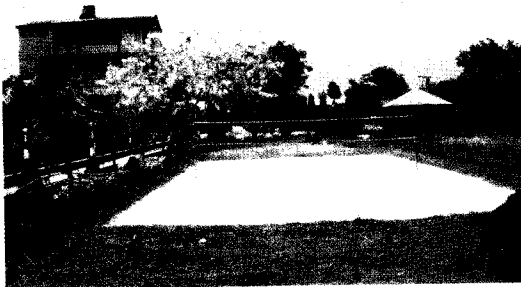
संस्थागत तहमा स्रोत साधन सन्धन गराउँदै समुदायस्तरमा शान्ति प्रवर्द्धन, क्षमता विकास र जनशक्ति व्यवस्थापन, रोजगार प्रवर्द्धन, स्रोत साधनको पहिचान र परिचालन, मानवीय मूल्य र मान्यताको जगेर्नाका साथै सबै तहका अधिकारहरूको संरक्षण गर्दै समतामूलक शान्तिपूर्ण समृद्ध अन्तरनिर्भर समाज स्थापनाका लागि अहर्निध लागि पर्ने ।

ग) लक्ष्य :

- ◆ समुदाय स्तरमा संघ संस्थाको संस्थागत सुदृढीकरणका लागि अगुवाई गर्ने ।
- ◆ विपन्न महिला तथा पुरुष र बालबालिकाको शसक्तता चेतना र संगठन सम्बन्धी काम गर्ने ।
- ◆ लघु वित्त कार्यक्रम संचालनका लागि स्रोत संस्थाको रूपमा काम गर्ने ।
- ◆ स्थानियस्तरमा उपलब्ध आर्थिक, भौतिक, प्राकृतिक मानविय स्रोतको सम्बर्द्धन र परम्परागत शिप एवं संस्कृतिको सम्बर्द्धन र सुद्विकरण गर्ने
- ◆ हरेक तहमा सु-शासनका लागि स्थानिय तहमा सुमिका निवाई गर्ने ।
- ◆ व्यावसायिकताको विकासका लागि उद्यमका खोजी ।
- ◆ कार्यमूलक अनुसन्धान गर्ने
- ◆ सम्मानित जीवनयापन गर्ने तहका उद्यमका सृजना गर्ने प्रयास ।

सामाजिक चेतना, संस्थागत विकास, क्षमता अभिवृद्धि, बचत तथा ऋण
व्यवस्थापन र दिगो आर्थिक स्रोत विकासको एक अध्ययन केन्द्र

विज्ञान स्रोत केन्द्र



तालिमका लागि उपलब्ध सुविधा तथा जानकारीहरू

- वातानुकूलित तालिम हल।
- ७० जनासम्मलाई एकैपटकमा खान, बस्न र तालिमको सुविधा।
- तालिमका लागि मल्टिमिडिया, अडियो तथा स्टेशनरी सामग्रीहरूको उपलब्धता।
- फोन, फ्याक्स, इन्टरनेट, कम्प्युटर, फोटोकपि तथा यातायातका साधनसमेतको व्यवस्था।
- विभिन्न विषयका दक्ष स्रोतव्यक्तिहरूको उपलब्धता।
- तालिम अवधिमा लोड सेडिङको समस्या नहुने, जेनेरेटरको सुविधा।
- तालिममय र घरायसी वातावरण।
- धुम्रपान र मध्यपान निषेधित क्षेत्र।
- स्वच्छ र सफा खानेपानी तथा स्वस्थकर खाना।
- सुलभ दरभाऊ।
- टि.टि. बोर्ड तथा ब्याडमिन्टन खेल सुविधा।
- अध्ययन केन्द्र, विजय युवा पुस्तकालयको सुविधा।
- बचत सहकारी, सञ्चार सहकारी, शिक्षा सहकारी, संस्थागत विकास तथा सामाजिक अध्ययन केन्द्र।

सम्पर्कको लागि

विजय युवा स्रोत केन्द्र

गैडाकोट-८, नवलपरासी

०५६-५०९९७२, ५०९४०२, फ्याक्स: ०५६-५०९४०९

E-mail: trkandel@vdr.org.np, vdrc@vdrc.org.np

सम्पर्क व्यक्ति: टिकाराम कडेल, ९८४५०४८५०८